

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 19 februari 1897, kl. 4 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet.

(2:a U. A.)

Väckt förslag om upphörande af reservations- och förslagsanslag.

1:o) Såsom statsutskottet redan i sitt utlåtande n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, anmält, har herr friherre *R. M. Klinckowström* uti den i Första Kammaren väckta motionen n:o 1 hemställt, att Riksdagen måtte besluta, att alla i 1897 års riksstat uppförda reservations- och förslagsanslag måtte i 1898 års riksstat uppföras såsom bestämda anslag, sålunda upphörande att tilläggas benämningen reservations- och förslagsanslag.

Ang. förslag om upphörande af reservations- och förslagsanslag.

Uti motionen n:o 5 i nämnda kammare har samme motionär ännu en gång gjort enahanda framställning beträffande dels reservationsanslaget till skiften och afvittringar, dels ock reservationsanslaget till hästafvelns förbättrande och, jemte förslag om nedsättning i sistnämnda anslags belopp, sålunda framställt det yrkande, att båda dessa anslag skulle i 1898 års riksstat upphöra att vara reservationsanslag, hvarjemte motionären angående reservationsanslaget till vägundersökningar före-

slagit, att detta anslag måtte såsom ordinarie anslag upphöra och i stället uppföras såsom extra anslag i 1898 års riksstat.

Med afseende å omförmälda framställningar får utskottet nu *dels* meddela,

att utskottet i punkterna 4 och 10 här nedan till behandling upptager de uti herr friherre Klinckowströms ifrågavarande motioner gjorda yrkanden beträffande reservationsanslagen till vägundersökningar och till hästafvelns förbättrande;

dels ock, under hänvisning till det yttrande, utskottet i sitt utlåtande n:o 3 afgifvit öfver det i förberörda motion n:o 1 framställda förslag, hemställa,

att herr friherre Klinckowströms ifrågavarande motioner, i hvad de angå öfriga under sjetta hufvudtiteln uppförda reservations- och förslagsanslags förändring till bestämda anslag, må af Riksdagen lemnas utan afseende.

Ordinarie anslag.

Kommerskollegium.

Ang. anslag till näringsstatistiken.

[1.]

2:o) I den till Riksdagen den 16 januari 1897 aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t i punkt 1:o) under sjetta hufvudtiteln föreslagit, att Riksdagen måtte medgifva, *dels* att i den för kommerskollegium fastställda stat uppfördes aflöning för ytterligare en aktuarie å den statistiska afdelningen med lön 1,800 kronor, som efter 5 år kunde höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor, samt tjenstgöringspenningar 1,200 kronor, *och dels* att det i staten för kommerskollegium upptagna anslag å 17,500 kronor till »juridiskt biträde, amanuenser och andra extra biträden, grufkartekontoret, vikariatsersättningar, renskrifning m. m.» förhöjdes med 3,200 kronor eller till 20,700 kronor; kommande, i händelse af bifall härtill, anslagstiteln »kommerskollegium» att höjas med 6,200

kronor eller sålunda från dess nuvarande i riksstaten uppförda belopp 64,600 kronor till 70,800 kronor.

Till det vid propositionen fogade statsrådsprotokoll öfver civilärenden den 14 januari 1897 har föredragande departementschefen erinrat om den framställning, som uti den af Kongl. Maj:t till 1896 års Riksdag aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof gjordes om ökning i den för kommerskollegium gällande stat, i syfte att kollegium måtte varda satt i stånd *dels* att behörigen fullgöra den kollegium åliggande skyldighet att afgifva statistiska redogörelser för vissa näringar, med iakttagande deri af vissa föreslagna förbättrade anordningar, *dels ock* att utarbета jemväl en särskild arbetsstatistik.

För omförmälda båda behof äskade Kongl. Maj:t en ökning i kommerskollegii stat med tillhoppa 33,200 kronor. Af denna ökning belöpte på näringsstatistiken följande belopp:

aflöning till en aktuarie med samma löneförmåner som till den förut i kollegium anstälde aktuarien eller 1,800 kronor i lön, 1,200 kronor i tienstgöringspenningar samt två ålderstillägg å 500 kronor efter fem och tio år	3,000 kronor
---	--------------

förhöjning af det till 17,500 kronor uppgående anslaget »till juridiskt biträde, amanuenser, andra extra biträden, grufkartekontoret, vikariatsersättningar, renskrifning m. m.» med <i>dels</i> 1,200 kronor, motsvarande arfvodet till en amanuens, och <i>dels</i> 2,000 kronor, motsvarande skilnaden mellan det belopp, 4,100 kronor, som vid kommerskollegii ombildning beräknades af anslaget belöpa å statistiska afdelningen, och det belopp af omkring 6,000 kronor, som för denna afdelning på senare tiden tagits i anspråk, tillhoppa	3,200 kronor.
--	---------------

Summa 6,200 kronor.

Uti skrifvelse den 11 maj 1896 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel yttrade Riksdagen rörande denna fråga:

»Såsom framgår af den redogörelse angående näringsstatistiken, som till det i ärendet förda statsrådsprotokoll lemnats, har Eders Kongl. Maj:t för denna statistiks behof under anslagstiteln kommerskollegium äskat *dels* ett anslag å 3,000 kronor till aflöning af en ny tiensteman i första lönegraden och *dels* en förhöjning med 3,200 kronor i det å kollegii stat uppförda anslaget till »juridiskt biträde, amanuenser och andra extra biträden, grufkartekontoret, vikariatsersättning, renskrifning

m. m). Beträffande sistnämnda anslag har föredragande departementschefen meddelat, hurusom den del deraf, som afsetts till arfvoden åt amanuenser och extra biträden å kommerskollegii statistiska afdelning, årligen måst öfverskridas med omkring 2,000 kronor, hvarjemte under senaste tiden befunnits nödigt att, hufvudsakligen för åstadkommande af en ur flera synpunkter önskvärd tidigare utgifning af berättelsen angående fabriker och manufakturer, anvisa 100 kronor i månaden eller sammanlagdt 1,200 kronor för år till arfvode åt ytterligare en amanuens å samma afdelning. Dessa utöfver det ordinarie anslaget anvisade medel, tillsammans 3,200 kronor årligen, synas vara för afdelningens verksamhet oundgängligen behöfliga, äfven om näringsstatistiken framgent skulle utarbetas efter samma plan, som hittills blifvit följd. Vissa delar af denna statistik äro emellertid i behof af omfattande förbättringar. Riksdagen har nemligen funnit det vara till fullo ådagalagdt, att statistiken öfver fabriker och manufakturer fortfarande är behäftad med afsevärda brister och att den hvarken i fråga om fullständighet eller tillförlitlighet motsvarar de fordringar, som derpå böra ställas. Den utvidgning af fabriksstatistikens innehåll och de förändrade anordningar för vinnande af mer tillförlitliga uppgifter, som med afseende härå synas önskvärda, måste uppenbarligen föranleda en väsentlig ökning i göromålen å den statistiska afdelningen. Då härtill kommer, att jemväl för afhjelpande af bristfälligheterna i den del af statistiken öfver Sveriges utrikes handel, som rörer varuutbytet med Norge, ökad arbete torde komma att påkallas, har Riksdagen ansett en ytterligare förstärkning af arbetskrafterna å nämnda atdelning erforderlig, och synes anslaget för detta ändamål icke kunna sättas till lägre belopp än 3,000 kronor. Riksdagen, som sålunda funnit skäl bevilja de medel, som af Eders Kongl. Maj:ts äskats för näringsstatistikens behof, anser emellertid vid det förhållande, att omförmälda anslagskraf i propositionen stälts i sammanhang med frågan om anordnande af en svensk arbetsstatistik, och då undersökningar på detta senare område möjligen torde kunna gifva uppslag till en i viss mån förändrad behandling af näringsstatistiken, att de nu föreslagna ökade anslagen för densamma böra uppföras å extra stat.)

Riksdagen, som deremot icke godkände den uppgjorda planen för anordnande af en arbetsstatistik, men för särskilda arbetsstatistiska undersökningar beviljade 10,000 kronor på extra stat, fann alltså i anledning af Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda framställning skäligt att å extra stat för år 1897 anvisa 16,200 kronor, deraf 6,200 kronor till utarbetande

af näringsstatistik inom kommerskollegium och 10,000 kronor för anställande af arbetsstatistiska undersökningar.

Enligt hvad departementschefen vidare meddelat, hade frågan om näringsstatistikens ordnande den 13 november 1896 inför Kongl. Maj:t föredragits, dervid Kongl. Maj:t i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de förslag i ämnet, rörande hvilka redogörelse lemnats i det vid 1896 års statsverksproposition fogade protokoll öfver civilärenden, föreskrifvit, att i afseende å de berättelser om förhållandet med bergshandtering samt fabriker och manufakturer, hvilka det tillhörde kommerskollegium att årligen till Kongl. Maj:t afgifva och hvilka skulle delas i två afdelningar, nemligen berättelsen om bergshandtering och berättelsen om fabriker och handtverk, skulle ikttagas:

att berättelsen om *bergshandteringen* skall omfatta alla de verk, som afse antingen vinnande af malmer, sjö- och myrmalmer deri inbegripna, och inmutbara mineralier jemte stenkol och eldfasta leror, fältspat och liknande ämnen, hvilka efter kommerskollegii pröfning kunna anses lämpligen böra inräknas bland bergverksprodukter; eller framställning af metaller, dock att af jernverkens tillverkningar i berättelsen blott redovisas tackjern och direkt från masugn framställt gjutgods; eller ock tillverkning af smältstycken, råskenor och göt med flera mellanprodukter jemte skrotadt gjutgods af smidbart jern och stål, samt stångjern och stål i stänger, äfvensom andra dylika tillverkningar, hvilka direkt framställas af tillförene ej valda ämnen;

att berättelsen om *fabriker och handtverk* skall omfatta *dels* alla fabriker och dermed jemförliga industriella verk och inrättningar, såsom gjuterier och mekaniska verkstäder, jern- och stål- eller andra metallmanufakturverk, stenhuggerier och stenbrott, kalk-, krit-, tegel- och glasbruk, gasverk, elektricitetsverk, krutbruk, sågverk, skepps- och båtbyggerier, qvarnar, bryggerier, bränvinsbrännerier, sockerbruk, spinnerier, väfverier, färgerier, garfverier, pappersbruk, boktryckerier och stentryckerier, allt så vidt rörelsen drifves i så stor omfattning eller under sådana förhållanden i öfrigt, att den skäligen må anses såsom fabriksrörelse, *dels ock* alla handtverk, så vidt de ej drifvas allenast för husbehof;

att berättelsen om *bergshandteringen* skall meddela, förutom hvad i öfrigt kan synas kommerskollegium anmärkningsvärdt, uppgifter rörande: fyndigheters förvärfvande och försvar; kvantiteten brutet berg och malm eller mineral tillsammans; kvantiteten och värdet af hvarje särskild bergverksprodukt; de viktigaste slagen af använda ugnar och hårdar; använd drifkraft; för bevillning uppskattad inkomst af bergverksdriften; antal arbetare (arbetsförmän deri inräknade) med fördelning

efter kön och ålderklasser; samt i arbetet timade olycksfall, som medfört döden eller oförmåga till arbete under minst fjorton dagar;

att berättelsen om *fabriker och handtverk* skall meddela, förutom hvad i öfrigt kan synas kommerskollegium anmärkningsvärdt, uppgifter rörande:

a) i hvad berättelsen afser fabriker och dermed jemförliga inrättningar: kvantiteten och värdet af hvarje särskild tillverkning; de viktigaste slagen af använda maskiner eller apparater; använd drifkraft; för bevillning uppskattad inkomst af fabriksdriften; antal arbetare (arbetsförmän deri inräknade) med fördelning efter kön och åldersklasser; samt i arbetet timade olycksfall, som medfört döden eller oförmåga till arbete under minst fjorton dagar; och

b) i hvad berättelsen afser handtverk; antal handtverkare och deras arbetare, skilda till kön och för särskilda slag af handtverk; samt för bevillning uppskattad inkomst af handtverksdriften;

att primäruppgifter till förenämnda tvenne berättelser med undantag af dem, som afse bränvinsbrännerier och fabriker för tillverkning af hvitbetssocker, rörande hvilka särskildt är stadgadt, skola meddelas å tryckta blanketter, hvilka skola af kommerskollegium öfversändas, i afseende å uppgifter rörande bergverk äfvensom fabriker, som drifvas i samband med bergverk, till bergmästarne och, i afseende å uppgifter angående öfriga fabriker samt handtverk, i Stockholm till öfverståthållareembetet, i annan stad till magistraten eller, der magistrat ej finnes, den stadsstyrelse, som i stället tillsatt är, samt å landet till kronofogden; med åliggande för nämnda myndigheter att med ledning af mantalslängden eller i öfrigt kända förhållanden verkställa utdelning till vederbörande verks egare af blanketterna angående bergverk och fabriker samt dervid noga tillse, att blanketter tillställas hvarje verks egare;

att egare af bergverk eller fabrik skall senast inom den 1 mars hvarje år återställa honom tillstäld blankett, vederbörligen ifylld beträffande förhållandena under näst föregående år, till den myndighet, från hvilken han densamma mottagit;

att, sedan ofvan nämnda myndigheter sålunda mottagit de ifyllda blanketterna samt äfven, der så kan behöfvas, infordrat felande uppgifter, dessa myndigheter hafva att, för vinnande af omedelbar rättelse af ögonskenliga fel och ofullständigheter i de inkomna uppgifterna, granska desamma, hvarefter uppgifterna skola insändas till kommerskollegium inom den 1 april hvarje år; samt

att uppgifterna angående handtverk skola af öfverståthållareembetet, magistrat eller i dess ställe tillsatt stadsstyrelse och kronofogde

med ledning af mantals- och taxeringslängder införas å de från kommerskollegium erhållna blanketterna samt insändas till kommerskollegium inom den 1 april näst efter det år, uppgifterna afse;

skolande dessa föreskrifter iakttagas i afseende på berättelserna om bergshandteringen samt om fabriker och handtverk för år 1896 samt intill dess annorlunda kunde varda förordnadt.

I sammanhang härmed hade Kongl. Maj:t berörda den 13 november 1896 dels genom särskild kungörelse stadgat skyldighet för en hvar, som såsom näring idkade bergverks- äfvensom fabriks- eller dermed jemförlig rörelse, att angående näringens utöfning afgifva statistiska uppgifter, dels ock bemyndigat kommerskollegium att lyfta det å extra stat för år 1897 till utarbetande af näringsstatistik anvisade belopp af 6,200 kronor och deraf använda 3,000 kronor till aflönande af en för sagda år antagen aktuarie å den statistiska afdelningen och återstoden till ersättning under samma år åt öfriga extra biträden å nämnda afdelning.

I förevarande ärende har departementschefen slutligen yttrat följande:

Såsom framginge af Riksdagens skrifvelse till Kongl. Maj:t i anledning af Kongl. Maj:ts till sistlidna års Riksdag i ämnet gjorda framställning, hade Riksdagen till fullo erkänt behovet af de för näringsstatistiken äskade anslag, men uppfört dessa anslag å extra stat för 1897 af det skäl, att berörda anslagskraf i Kongl. Maj:ts proposition stälts i sammanhang med frågan om anordnande af en svensk arbetsstatistik samt att undersökningarne på detta senare område möjligen kunde gifva uppslag till en i viss mån förändrad behandling af näringsstatistiken. Vid afgörandet af frågan om ordnande af näringsstatistiken hade jemväl tagits i öfvervägande, huruvida de arbetsstatistiska undersökningar, som komme att i följd af Riksdagens beslut innevarande år verkställas, kunde föranleda någon ändring i den allmänna näringsstatistikens behandling, men hade någon sådan ändring icke funnits af berörda omständighet påkallad. Då de förändrade bestämmelser rörande näringsstatistiken, hvilka i Kongl. Maj:ts proposition till sistlidna års Riksdag ställdes i utsigt och hvilka komme att föranleda väsentligt ökad arbete inom kommerskollegii statistiska afdelning, numera blifvit af Kongl. Maj:t meddelade, och de öfriga behof, för hvilka ökning i det för näringsstatistiken afsedda anslag för 1897 beviljats, fortfarande förefunnes och vore af stadigvarande art, syntes giltig anledning förekomma, att det af Riksdagen till förevarande ändamål på extra stat för samma år beviljade anslag blefve uppfördt å ordinarie stat.

Enligt utskottets mening torde frågan, huruvida de arbetsstatistiska undersökningar, för hvilkas verkställande anslag blifvit uti innevarande års riksstat uppfördt och jemväl för nästkommande år af Kongl. Maj:t äskats, kunna, på sätt af 1896 års Riksdag antyddes, gifva uppslag till en i viss mån förändrad behandling af näringsstatistiken, icke med säkerhet bedömas, innan resultaten af dessa undersökningar blifvit framlagda. Med afseende härå och då derjemte synes kunna ifrågasättas, om den förändrade plan för näringsstatistikens utarbetande inom kommerskollegium, som, enligt hvad i statsrådsprotokollet meddelats, nu blifvit anbefald, kommer att i framtiden med nödvändighet kräfvat samma arbetskrafter som under första tiden af dess tillämpning, har utskottet icke funnit skäl tillstyrka, att det af nästlidna års Riksdag till utarbetande af näringsstatistik inom kommerskollegium beviljade extra anslag å 6,200 kronor nu varder i enlighet med Kongl. Maj:ts framställning uppfördt å den ordinarie staten för kommerskollegium. Som emellertid detta anslag torde vara jemväl för år 1898 behöfligt, hemställer utskottet,

att Riksdagen, i anledning af Kongl. Maj:ts förevarande framställning, må till utarbetande af näringsstatistik inom kommerskollegium på extra stat för år 1898 anvisa ett belopp af 6,200 kronor.

Vid bifall härtill kommer anslagstiteln »kommerskollegium» att i riksstaten för år 1898 uppföras med oförändradt belopp, 64,600 kronor.

Landsstaterna i länen.

Ang. höjning
af anslaget till
följd af lands-
statsboställes
indragning
m. m.

[2.]

3:o) Kongl. Maj:t har föreslagit, att detta anslag måtte, med anledning af sex boställes indragning och förändrad beräkning af ett boställes afkastning, höjas med 3,615 kronor.

Af statsrådsprotokollet i ärendet inhemtas, att, enligt hvad statskontoret i sin berättelse om statsverkets inkomster m. m. meddelat, komme till följd af tjensteinnehafvares afgang samt enligt särskilda Kongl. Maj:ts beslut följande landsstatsboställen med i stat beräknad afkastning af sammanlagdt 3,635 kronor att, efter tilländalupna tjänste- och fardagsår, till statsverket indragas, nämligen

kronofogdebostället i Mellersta Roslags fögderi af Stockholms län Eneby n:is 1 och 2, 1 mantal;

länsmansbostället i Seminghundra härads länsmansdistrikt af Stockholms län Bergby n:o 2, 1 mantal;

häradsskrifvarebostället i Finspånge läns samt Bråbo och Memmings härads fögderi af Östergötlands län Emta n:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal;

länsmansbostället i Asarums distrikt af Blekinge län Hultet n:o 1, $\frac{5}{8}$ mantal;

länsmansbostället i Inlands nordre härads distrikt af Göteborgs och Bohus län Skälldal, $\frac{3}{4}$ mantal; och

häradsskrifvarebostället i Jemtlands läns norra fögderi Söre n:o 1, 3 mantal.

Af en statskontorets berörda skrifvelse bilagd uppgift inhemtades tillika, att den i stat beräknade afkastningen af länsmansbostället i Färentuna härads länsmansdistrikt af Stockholms län Väsby n:o 3, $\frac{3}{4}$ mantal, komme att enligt beslut förhöjas med 20 kronor.

Då de anmärkta förhållandena påkallade en förhöjning af anslaget till landsstaterna i länen med ofvannämnda belopp, har departementschefen hemställt, att Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen äska en sådan förhöjning.

Utskottet, som icke haft något att erinra emot denna Kongl. Maj:ts framställning, hemställer alltså,

att anslaget till landsstaterna i länen må, med anledning af sex boställens indragning och förändrad beräkning af ett boställes afkastning, höjas med 3,615 kronor.

Vid bifall härtill kommer anslaget till »landsstaterna i länen (deraf 110,000 kronor reservationsanslag)» att höjas från 2,681,383 kronor till 2,684,998 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstaten.

4:o) Kongl. Maj:t har föreslagit, att reservationsanslaget till vägundersökningar måtte från och med år 1898 höjas från 30,000 kronor till 35,000 kronor eller med 5,000 kronor.

Till det i ärendet förda statsrådsprotokollet har departementschefen erinrat, hurusom, efter det till undersökningar och expenser för allmänna arbeten under flera år af Riksdagen anvisats anslag på extra

Ang. höjning af reservationsanslaget till vägundersökningar.

[3.]

stat, ett årligt reservationsanslag till belopp af 40,000 kronor blifvit, i sammanhang med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppförande å ordinarie stat, vid 1882 års riksdag för omförmälda ändamål under anslagstiteln »väg- och vattenbyggnadsstaten» beviljad. I enlighet med Kongl. Maj:ts framställning hade Riksdagen höjt detta belopp från och med år 1886 till 50,000 kronor och, sedan Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att från och med år 1887 ytterligare höja detsamma till 60,000 kronor, hade denna framställning på det sätt bifallits, att under ofvan nämnda anslagstitel uppförts två reservationsanslag till sammanlagdt belopp af 60,000 kronor att användas, 30,000 kronor till expenser för allmänna arbeten och 30,000 kronor till vägundersökningar, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande föranstaltades, dock så, att reservationer å det förra anslaget jemväl finge användas till vägundersökningar, när sådant funnes behöfligt.

Då, enligt hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen år 1890 anmält, de för vägundersökningar afsedda medlen, oaktadt den förhöjning, som sålunda egt rum, icke kunnat tillfredsställa behovet, hade Kongl. Maj:t, i enlighet med styrelsens hemställan, föreslagit 1891 års Riksdag att höja ifrågavarande anslag från 30,000 kronor till 40,000 kronor. Uti sin skrifvelse angående regleringen af utgifterna under riksstatsens sjetta hufvudtitel hade emellertid Riksdagen erinrat derom, att Riksdagen för år 1892 till bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar anvisat ett belopp af 800,000 kronor samt att Riksdagen såsom skäl för höjandet af vägbyggnadsanslaget, som åren 1888—1891 bestämts till 600,000 kronor, anfört, att, ehuru detta anslag under de senare åren icke obetydligt ökats, detsamma likväl icke varit tillräckligt att minska den förefintliga balansen af beräknadt kostnadsbelopp för inneliggande förslag till vägarbeten, för hvilka anslag sökts, men till hvilkas understödjande fonden ej lemnat tillgång, utan att tvärtom nämnda balans år från år vuxit, och hade Riksdagen förklarat, att det vid sådant förhållande hade ansetts betänkligt att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, då äfven höja anslaget till vägundersökningar, hvarigenom det med förstnämnda förhöjning af Riksdagen afsedda ändamålet att nedbringa omförmälda balans skulle i viss mån motarbetas, hvarför Riksdagen funnit sig icke böra biträda Kongl. Maj:ts förslag.

Vidare har departementschefen meddelat, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 22 november 1893 å nyo anmält behovet af ökad anslag för vägundersökningar samt hemställt, att hos Riksdagen måtte för detta ändamål äskas ett belopp af 40,000

kronor, dervid styrelsen med afseende å Riksdagens nyss omförmälda beslut anført, att otillräcklig tillgång å statsanslag hade visat sig icke kunna minska fordringarna å nya eller förbättrade kommunikationsleder inom landets skilda delar; att anspråken på statsbidrag för utförande af vägundersökningar ej heller af brist på statsmedel förminskats; samt att dessutom icke alla planer för vägföretag komme till utförande eller anmäldes till erhållande af statsanslag, enär det understundom inträffade och för en vägfrågas lösning måste inträffa, dels att det genom verkställd undersökning ådagalades, att andra rigtningar kunde blifva fördelaktigare eller att arbetet skulle medföra högre kostnader, än som vore förenligt med vederbörande väginressenters beredvillighet att deruti deltaga, dels att andra förhållanden deraf uppdagades, hvilka föranledde vederbörande att söka bringa en annan plan till utförande. Jemlikt beslut den 30 december 1893 hade Kongl. Maj:t funnit denna styrelsens framställning icke till någon åtgärd föranleda.

Nu hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uti skrifvelse den 31 oktober 1896 å nyo anmält behovet af ökad tillgång för understödjande af vägundersökningar. Till stöd härför hade styrelsen meddelat följande uppgift å de belopp, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande under senaste tio år begärts för vägundersökningar:

år 1887	kronor 49,933,
” 1888	” 39,000,
” 1889	” 30,000,
” 1890	” 42,300,
” 1891	” 50,300,
” 1892	” 32,200,
” 1893	” 45,500,
” 1894	” 38,800,
” 1895	” 36,100,
” 1896	” 43,000,

eller i medeltal omkring 40,700 kronor för år.

Under samma period hade af besparingar å anslaget till expenser för allmänna arbeten anvisats till vägundersökningar tillsammans 9,816 kronor 54 öre; men då deraf en summa af 8,436 kronor 35 öre funnits tillgänglig under de tre förstnämnda åren, hade under de sista sju åren ett sammanlagdt belopp af endast 1,380 kronor 19 öre kunnat för ändamålet användas, hvilket utvisade, att någon tillgång från dessa besparingar till ens nämnvärdt årligt belopp ej vidare vore att påräkna.

På grund af hvad sålunda anförts hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att öka det för vägundersökningar afsedda anslaget till ett belopp af 40,000 kronor.

Då af ofvan åberopade uppgift framginge, att anspråken på vägundersökningsmedel under de sista tio åren endast ett år kunnat med det därför anvisade anslaget tillgodoses, men i öfrigt hvarje år mer eller mindre öfverstigit beloppet af detta anslag, och någon anledning icke funnes antaga, att anspråken på delaktighet af sådana medel för framtiden komme att minskas, ansåge departementschefen ett verkligt behof nu kräfva en höjning uti ifrågavarande anslag, hvilken höjning dock ännu syntes kunna begränsas till 5,000 kronor.

Med afseende å förevarande reservationsanslag har herr friherre *R. M. Klinckowström* — som uti den i Första Kammaren väckta motionen n:o 1 yrkat, att alla i 1897 års riksstat uppförda reservations- och förslagsanslag måtte i 1898 års riksstat uppföras såsom bestämda anslag — vidare i motionen n:o 5 föreslagit, att anslaget till vägundersökningar måtte såsom ordinarie anslag upphöra och i stället uppföras såsom extra anslag i 1898 års riksstat.

Till stöd för sistnämnda yrkande har motionären meddelat de i kapitalkonto till rikshufvudboken för åren 1886—1895 såsom reservation å anslaget upptagna belopp och, då denna reservation i boksluten för nämnda tio år utgjort i medeltal 27,930 kronor, ansett detta förhållande tillräckligt utvisa obehöfligheten af att bibehålla anslaget å ordinarie stat.

Enligt hvad utskottet inhemtat, är den i motionen framhållna omständighet, att å anslaget till vägundersökningar jemförelsevis betydande summor blifvit vid årssluten uppförda såsom reservationer, beroende derpå, att, ehuru Kongl. Maj:t för hvarje år anvisar anslagets hela belopp till bestridande af kostnaderna för vägundersökningar i de särskilda länen, dessa undersökningar, med anledning af tidsutdrägt genom planernas granskning m. m., i de flesta fall icke komma till utförande förr än under ett följande år, hvadan ock förrättningskostnaderna först då blifva af anslaget bestridda. Då sålunda de medel, som för detta ändamål måste reserveras, redan blifvit af Kongl. Maj:t disponerade, utvisar den bokförda reservationen å anslaget ingalunda ett verkligt öfverskott å detsamma, hvilket jemväl styrkes deraf, att under tiden från och med år 1887, då ifrågavarande anslag med sitt nuvarande

belopp först förekommer i riksstaten, till och med år 1895 utgifterna från anslaget utgjort i medeltal 30,256 kronor årligen. På grund af hvad sålunda upplysts synes skäl till förändring i anslagets natur af reservationsanslag icke förefinnas, och motionärens yrkande att detsamma skulle öfverflyttas från ordinarie till extra stat torde, då det behof, som med anslaget afses, uppenbarligen är af stadigvarande beskaffenhet, ej heller böra vinna bifall.

Hvad deremot beträffar den af Kongl. Maj:t äskade förhöjningen af ifrågavarande anslag, har densamma syns utskottet vara af behovet påkallad.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning och med afslag å herr friherre Klinckowströms i ämnet väckta förslag, må från och med år 1898 höja reservationsanslaget till vägundersökningar från 30,000 kronor till 35,000 kronor eller med 5,000 kronor.

Vid bifall till denna utskottets hemställan kommer anslagstiteln »väg- och vattenbyggnadsstaten» med följande ändrade lydelse: »väg- och vattenbyggnadsstaten (deraf två särskilda reservationsanslag, ett å 30,000 kronor till expenser för allmänna arbeten och ett å 35,000 kronor till vägundersökningar)» att i riksstaten uppföras med ett från 135,700 kronor till 140,700 kronor förhöjdt belopp.

Gästgifvares friheter.

5:o) Kongl. Maj:t har föreslagit, att den under denna rubrik förekommande anvisning i kontant, 10,847 kronor, måtte minskas med 182 kronor och sålunda bestämmas till 10,665 kronor.

Enligt hvad af statsrådsprotokollet i ärendet inhemtas, hade statskontoret anmält, att, efter åtskilliga skjutsanstalters indragning, af den under rubriken gästgifvares friheter upptagna »anvisning i kontant» till dessa anstalter förut anordnade understödsbelopp med tillhoppa 179 kronor 78 öre upphört att utgå, hvarjemte statskontoret erinrat, att å samma anvisning blifvit vid skilda tillfällen för vinnande af jemnt kronotal uppfördt tillhoppa 2 kronor 33 öre.

På grund häraf och med iakttagande af grundsatsen om anslags

Ang. minskning i anslaget till följd af skjutsanstalters indragning.

[4.]

bestämmande till jemnt tal af kronor har departementschefen hemställt, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att minska berörda anvisning med ofvannämnda 182 kronor.

I enlighet med Kongl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att den under rubriken gästgifvares friheter förekommande anvisning i kontant, 10,847 kronor, måtte minskas med 182 kronor och sålunda bestämmas till 10,665 kronor.

Vid bifall härtill kommer anslaget till »gästgifvares friheter» att i riksstaten uppföras sålunda:

Anvisning i kontant	10,665 kronor
Friheter	6,635 „
Ersättningar	1,664 „
	Summa 18,964 kronor.

Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar.

Ang. öfverflyttning från 8:de hufvudtiteln af anslag till landbruksakademien.

[5.]

6:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att under ifrågavarande anslagstitel uppföra ett belopp af 4,000 kronor att till landbruksakademien årligen utgå för beredande af lämplig lokal för uppställning och förevisning af akademiens samlingar, under förutsättning, att för tekniska skolans i Stockholm behof finge användas den lokal i nämnda skolas hus, som akademien förut innehafte.

Till statsrådsprotokollet har departementschefen erinrat, hurusom 1894 års Riksdag, i anledning af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, för ifrågavarande ändamål och under nämnda förutsättning å åttonde hufvudtiteln beviljat ett årligt anslag af 4,000 kronor.

Uti den af statskontoret till Kongl. Maj:t afgifna berättelsen om statsverkets inkomster hade emellertid, enligt hvad departementschefen vidare anfört, statskontoret, då öfriga till landbruksakademien å ordinarie stat utgående anslag, såsom för aflöning åt sekreteraren, till akademiens experimentalväld m. m., vore uppförda under sju hufvudtiteln anslagsrubrik »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar», hemställt, att jemväl ofvan omförmälda anslag å 4,000 kronor

mätte uppföras under denna anslagsrubrik och således från åttonde hufvudtiteln uteslutas.

Utskottet, som icke haft något att erinra emot denna Kongl. Maj:ts framställning, hemställer alltså,

att under ifrågavarande anslagstitel må uppföras ett belopp af 4,000 kronor att till landtbruksakademien årligen utgå för beredande af lämplig lokal för uppställning och förevisning af akademiens samlingar, under förutsättning, att för tekniska skolans i Stockholm behof får användas den lokal i nämnda skolas hus, som akademien förut innehafte.

7:o) Vidare har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen, att från och med år 1898 det under förevarande anslagstitel anvisade belopp, 50,000 kronor, till understödjande utaf premiering af nötboskap mätte ökas med 25,000 kronor eller till 75,000 kronor, under enahanda vilkor för understöds åtnjutande, som gälde i afseende å de för ifrågavarande ändamål nu anslagna statsmedel.

*Ang. höjning
af anslaget till
nötboskaps-
premiering.*

[6.]

Beträffande detta ärende har departementschefen till statsrådsprotokollet erinrat, att, enligt Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, Riksdagen år 1891 under ifrågavarande anslagstitel till understödjande utaf premiering af nötboskap med belopp, som för hvarje hushållningssällskaps område icke finge öfverstiga, hvad hushållningssällskapet eller landstinget, hvart för sig eller i förening, för ändamålet tillsköte, anvisat ett anslag af 50,000 kronor, samt att Kongl. Maj:t derefter den 13 november 1891 fastställt reglemente för den med statsmedel understödda nötboskapspremieringen inom riket.

Med föranledande af en utaf Kristianstads läns hushållningssällskap till landtbruksstyrelsen gjord framställning och i öfverensstämmelse jemväl med den åsigt, som uttalats vid ett inför chefen för landtbruksstyrelsen den 16 och 17 mars 1896 hållet sammanträde med ordförandena i de nämnder, hvilka fått sig anförtrodt verkställandet af ifrågavarande premieringar, hade, enligt hvad af statsrådsprotokollet vidare inhemtas, landtbruksstyrelsen i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 30 oktober 1896 gjort framställning om ökning af ifrågavarande anslag och i sådant afseende andragit:

På sätt, som inhemtades af de förhandlingar, hvilka föreginge beviljandet af förevarande anslag, beräknades beloppet af de för en fullt

effektiv premiering för vårt land erforderliga medel efter den grund, att dertill behöfdes ett anslag af 50 kronor för hvarje fullt tal af 1,000 djur af landets kreatursstock af tjurar, kor och ungnöt, och då antalet af dylika djur inom landet enligt de af statistiska centralbyrån då senast offentligtgjorda uppgifter utgjorde 2,087,234, beräknades premieringen årligen komma att kosta 104,350 kronor eller i rundt tal 100,000 kronor, hvaraf staten borde anslå hälften och inom orterna tillskjutas andra hälften. Visserligen hade icke landets kreatursstock sedan den tiden tillväxt i sådan grad, att endast på den grunden en höjning af statsanslaget kunde anses påkallad, men det hade visat sig, att kostnaderna för premieringen, som numera vore utsträckt till hela landet, stält sig högre, än hvad anledning från början förefunnits att antaga, hvilket berott dels derpå, att deltagandet i premieringarna blifvit allt lifligare, dels ock af det förhållandet, att inom de norrländska länen, der afståndet mellan premieringsställena vore synnerligen stora, resekostnaderna kommit att ställa sig mycket höga och premieringarna inom dessa trakter alltså medtagit större del af anslaget, än som beräknats.

Huru deltagandet i premieringarna ökats framginge af följande tabell:

	1892.	1893.	1894.	1895.
Antalet uppvisade djur	24,489	28,905	32,132	34,719
„ premierade „	14,488	16,469	19,155	21,072,

Då kostnaderna för premieringen sålunda stegrats, men statsanslaget utgått med oförändradt belopp, hade hushållningssällskapens utgifter för premieringarne betydligt stigit, så att dessa kostnader, hvilka år 1892 utgjort 67,340 kronor 71 öre, ökats år 1893 till 82,189 kronor 21 öre, år 1894 till 104,276 kronor 47 öre och år 1895 till 113,633 kronor 28 öre. Denna stegring hade egt rum, oaktadt besparingar i vissa utgiftsposter blifvit gjorda, hvilka besparingar icke alltid ländt premieringarne till åtnåd. Så hade inom fyra län prisen blifvit nedsatta med icke obetydliga belopp. Vidare hade de belopp, hvarmed betäckningsfrisedlar inlösts och betäckningspris utgått, inom fem län måst sänkas. I två län hade till följd af bristande medel premieringarne, hvilka förut årligen försiggått inom hela länet, måst inskränkas till hälften af området, omväxlande för hvarje år. Slutligen hade de behållningar, hvilka vissa hushållningssällskap haft å de af dem för ändamålet anslagna medel, minskats eller helt och hållet åtgått, och inom vissa hushållningssällskap hade ett påföljande års anslag måst förskottsvis anlitas för ett föregående års premieringar.

För ett framgångsrikt handhavande af premieringarne vore det

nödvändigt, att de medel, som för ändamålet funnes att tillgå, vore tillräckliga för bekostande af erforderliga priser och framför allt till inlösen af frisedlarne med icke allt för små belopp, så att icke intresset hos allmänheten att deltaga i premieringen minskades. Särskildt under den första tiden af premieringarnes tillvaro och innan den mindre jordbrukaren hunnit fullt sätta sig in i fördelarne af en förbättrad kreatursafvel, vore det synnerligen viktigt, att medel till desamma funnes i icke allt för sparsamt mått att tillgå för ofvan nämnda båda ändamål, enär i annat fall med fullt skäl kunde befaras, att den för hela vårt land så viktiga nötboskapspremieringen icke erhöles den kraftiga utveckling, som vore i stånd att för landtbruksnäringen medföra en verkligt stor nytta.

Hvad beloppet af den ifrågasatta ökningen i statsanslaget anginge, kunde visserligen icke med fullt exakta siffror någon beräkning i detta hänseende ske, men med ledning af de förut meddelade uppgifterna i fråga om ökningen af antalet årligen premierade djur samt stegringen af hushållningssällskapens omkostnader för ändamålet, ansåge landtbruksstyrelsen, att ifrågavarande anslag borde höjas med ett belopp icke understigande 25,000 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts hade landtbruksstyrelsen hemställt, att Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen göra framställning om höjning af ifrågavarande anslag från 50,000 till 75,000 kronor.

Till följd af remiss hade statskontoret den 25 november 1896 inkommit till Kongl. Maj:t med utlåtande i ämnet och deruti, med upplysning att behållningen å det från och med 1897 till 111,500 kronor bestämda anslaget för befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanärningar, från hvilket de till nötboskapspremieringen anvisade medlen hittills utgått, vid 1895 års slut utgjort allenast 3,663 kronor 16 öre, hemställt att, derest Kongl. Maj:t i anledning af förevarande framställning skulle finna en ökning af det nu för nötboskapspremieringen utgående statsunderstödet vara af omständigheterna påkallad, proposition om förhöjning med motsvarande belopp i förenämnda anslag måtte till Riksdagen aflåtas.

För egen del har departementschefen anført att, på sätt landtbruksstyrelsen i sin framställning erinrat, hade vid beviljandet af ifrågavarande anslag afsetts att dermed skulle gäldas hälften af de för premieringen uppkommande kostnaderna, under det den återstående hälften skulle tillskjutas inom orterna. Af de utaf landtbruksstyrelsen meddelade uppgifter framginge emellertid, att kostnaderna för premieringen

stigit så, att hushållningssällskapens utgifter för densamma, hvilka redan år 1892 öfverstigit statsbidraget, år 1895 uppgått till mera än dubbelt mot samma bidrag. Då det sålunda visat sig, att ifrågavarande bidrag icke försloge för det dermed afsedda ändamål, ansåge departementschefen, med åberopande i öfrigt af de skäl landtbruksstyrelsen anfört, fullt fog förefinnas att nu göra framställning till Riksdagen om förhöjning af ifrågavarande anslag med det af landtbruksstyrelsen föreslagna belopp.

Utskottet, som funnit den förebragta utredningen ådagalägga behöfligheten af den föreslagna anslagsförhöjningen, får alltså hemställa,

att Riksdagen må medgifva, att från och med år 1898 det under förevarande anslagstitel anvisade belopp, 50,000 kronor, till understödjande utaf premiering af nötboskap ökas med 25,000 kronor eller till 75,000 kronor, under enahanda vilkor för understöds åtnjutande, som gälla i afseende å de för ifrågavarade ändamål nu anslagna statsmedel.

Vid bifall till de under nästföregående och denna punkt gjorda framställningar kommer anslaget till »befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar» att ökas med 29,000 kronor eller från 111,500 kronor till 140,500 kronor.

Fiskerinäringens understöd.

Ang. löneförhöjning för förste fiskeriassistenten samt ökning af anslaget till fiskerinäringens understöd m. m.

[7 och 8.]

8:o) Under denna anslagstitel har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att

dels medgifva, att förste fiskeriassistentens lön för tiden från och med år 1898 bestämdes till 3,000 kronor och att lönen sedan, efter innehafvarens af sådan befattning väl vitsordade tjänstgöring under en tid af fem år, räknad från och med året näst efter det, då han blifvit antagen, ökades med 500 kronor och efter tio års enahanda tjänstgöring med ytterligare 500 kronor, med rätt derjemte för nuvarande innehafvaren af befattningen, förste fiskeriassistenten Filip Trybom, att, i händelse han fortfarande komme att vid densamma kvarstå, få, efter det lönen blifvit sålunda förhöjd, i afsende å ålderstilläggs åtnjutande tillgodoräkna sig den tid, han såsom förste fiskeriassistent tjänstgjort;

dels ock höja anslaget till fiskerinäringens understöd från 35,000 kronor till 42,000 kronor eller med 7,000 kronor.

Till statsrådsprotokollet har i detta ärende departementschefen, med erinran att anslaget till fiskerinäringens understöd år 1889 blifvit, uppå derom af Kongl. Maj:t gjord framställning, af Riksdagen höjdt från 17,600 kronor till 42,000 kronor och att anslaget med sistnämnda belopp utgått till och med nästlidna år, vidare anført, att Riksdagen i skrifvelse den 11 maj 1896 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel anmält, att Riksdagen bestämt anslaget till fiskerinäringens understöd till 35,000 kronor. Den sålunda vidtagna nedsättningen af anslaget hade af statsutskottet vid nämnda års riksdag föreslagits; och hade utskottet till stöd därför åberopat, hurusom utskottet inhemtat, att af detta anslag, efter det detsamma år 1889 blifvit, på sätt nyss nämnts, höjdt, utgått allenast följande belopp, nemligen:

år 1890	27,939: 70
» 1891	27,529: 28
» 1892	23,224: 05
» 1893	24,653: 75 och
» 1894	24,424: 10,

samt att utskottet vid sådant förhållande funnit anslaget vara bestämdt till högre belopp, än behovet syntes kräfva.

Behovet deraf att den för landet så viktiga fiskerinäringen genom anslag af statsmedel understöddes och befrämjades hade — yttrar departementschefen härefter — till fullo erkänts af såväl Kongl. Maj:t som Riksdagen. Nödvändigheten af att de för ifrågavarande ändamål till Kongl. Maj:ts förfogande ställda medel icke vore för knappt tillmätta hade icke heller förnekats, och de skäl, hvilka föranledt anslagets nedsättande, syntes hafva varit uteslutande de af statsutskottet åberopade förhållandena under åren 1890—1894. Under sådana omständigheter och då det emellertid numera visat sig, att ett anslag af 35,000 kronor vore för ändamålet otillräckligt, ansåge sig departementschefen utan tvekan böra redan nu väcka fråga om att anslaget ånyo höjes.

Af anslaget till fiskerinäringens understöd disponerades under år 1896 för aflöningar och reseersättningar åt fiskeriassistenterna äfvensom till andra utgifter af stadigvarande art 8,400 kronor jemte ett ersättningsbelopp af omkring 100 kronor, eller således tillhopa omkring 8,500 kronor. Utaf återstående 33,500 kronor hade icke mindre än 15,350 kronor åtgått såsom bidrag till hushållningssällskap m. fl. för åtgärder till befrämjande af fisket inom skilda delar af landet och hufvud-

sakligen för aflönande af fiskeritillsyningsmän. Vidare hade anvisats till uppehållande af fiskodlingsanstalten vid Finspong 1,500 kronor, till anordnande af hydrografiska undersökningar 4,000 kronor, till anställande af en fiskeristipendiat äfvensom till bekostande af dennes resor 1,750 kronor, till anordnande af rapporter rörande sillfisket vid Göteborgs och Bohus läns kust samt för utbyte af rapporter med Norge rörande sillfisket 4,500 kronor, såsom bidrag till utgifvande af »Svensk Fiskeritidskrift» 1,100 kronor samt till rescunderstöd åt fiskeriinspektören R. Lundberg och fiskeritillsyningsmannen A. H. Malm för besökande hufvudsakligen af den under sommaren 1896 i Berlin anordnade fiskeritställning tillhopa 950 kronor äfvensom åt fiskeritillsyningsmannen J. Rydström för anställande af vissa praktiska fiskeförsök i Östersjön 250 kronor. Slutligen hade Kongl. Maj:t den 6 november 1896 förklarat, att telefonledningarne Kårehogen—Gullholmen, Kårehogen—Helleviksstrand—Käringön, Varökil—Mollösund och Stockevik—Klädesholmen inom Göteborgs och Bohus län skulle genom telegrafstyrelsens försorg ombyggas till dubbeltrådiga för en beräknad kostnad af 12,170 kronor, af hvilket belopp 3,000 kronor skulle utgå af det för samma år och 3,085 kronor af det för innevarande år af Riksdagen till Kongl. Maj:ts förfogande ställda anslag till fiskerinäringens befrämjande samt återstoden af telegrafverkets telefonmedel. Sammanlagdt hade sålunda under år 1896 af nu ifrågavarande anslag disponerats omkring 40,900 kronor.

Någon afsevärd minskning utaf utgifterna å anslaget under innevarande år syntes departementschefen icke vara att förvänta. Genom den af nästlidna års Riksdag medgifna höjning af anslaget till fiskerassistenternas resor hade beloppet af de ständiga anvisningarne ökats med 1,000 kronor eller till 9,500 kronor. Anspråken från landsting och hushållningssällskap på bidrag från anslaget måste beräknas blifva åtminstone lika stora som under år 1896 och således föranleda en utgift af minst 15,350 kronor. Vidare erinrade departementschefen, hurusom Kongl. Maj:t redan nu af ifrågavarande anslag för detta år anvisat, förutom bidrag till aflönande af fiskeritillsyningsmän m. m. inom några län, dels, på sätt nyss nämnts, till utförande af ombyggnad af telefonledningar inom Göteborgs och Bohus län 3,085 kronor, dels till anställande jemväl under innevarande år af en fiskeristipendiat äfvensom till bekostande af dennes resor 1,750 kronor, dels ock till uppehållande af fiskodlingsanstalten vid Finspong 1,500 kronor.

Under förutsättning derjemte att, såsom sannolikt syntes, äfven under nästkommande sillfiske-period eller vintern 1897—1898 rapporter rörande sillfisket vid Göteborgs och Bohus läns kust funnes böra an-

ordnas, samt härtill behöfde anvisas samma belopp, som för sillfiskeperioden 1896—1897, eller 4,500 kronor, skulle redan för tillgodoseende af de nu angifna behofven åtgå mera än 35,000 kronor.

Att emellertid de utgifter, hvilka borde med ifrågavarande anslag under detta år gäldas, icke komme att inskränka sig till här uppräknade belopp, syntes uppenbart. Sålunda kunde »Svensk Fiskeritidskrift» icke lemnas utan understöd, och nya, ännu icke kända men därför icke mindre berättigade anspråk på bidrag från statens sida för åtgärder, afseende fiskerinäringens förkofran, vore för visso att under årets lopp emotse.

Det kunde sålunda med temlig säkerhet förutses, att anslaget för år 1897 skulle blifva otillräckligt.

Att, derest anslaget bibehölles vid sitt nuvarande belopp, förhållandet äfven framgent skulle blifva enahanda, ansåge departementschefen ock otvifvelaktigt, utan att dervid taga hänsyn till de särskilda framställningar, departementschefen hade att vidare anmäla.

Beloppen af de utaf anslaget nu utgående ständiga anvisningarne syntes nemligen icke kunna inom den närmaste framtiden reduceras och, med undantag af det tillfälliga anslag, som anvisats till ombyggnad af telefonledningar inom Göteborgs och Bohus län, vore öfriga af departementschefen beräknade utgifter under detta år att emotse äfven för kommande år.

Förbises borde härvid icke heller utsigterna till ökade utgifter, särskildt för ordnande af fiskeridadministrationen inom länen. Bland de ändamål, för hvilka ifrågavarande anslag borde disponeras, ansåge departementschefen ett bland de viktigaste vara att genom bidrag till landsting och hushållningssällskap möjliggöra anställandet inom landstings- och hushållningssällskapsområdena af lämpliga och för fiskerinäringens utveckling intresserade personer såsom tillsyningsmän öfver utfärdade stadgars efterlefnad och rådgifvare för de fiskeidkande. Betydelsen af en rationel fiskedrift inom landet syntes ock blifva alltmer insedd. Sålunda förtjenade omnämnas att, under det år 1890 ännu endast ett mindre antal hushållningssällskap äskat bidrag till befrämjande af fiskerinäringen och anställande af fiskeritjenstemän inom deras områden, år 1895 till 14 hushållningssällskap utgått tillhoppa 13,600 kronor för nämnda ändamål, samt att under år 1896 inkommit ansökningar från ytterligare två hushållningssällskap om bidrag af anslaget. Häraf framginge väl, å ena sidan, att det allmänna intresset för fiskerinäringen under de senare åren betydligt stigit och fortfarande stege, men, å andra sidan, äfven att ännu åtskilliga delar af landet funnes, der angelägen-

heten af kraftigare åtgärder till fiskets befrämjande ännu icke till fullo insetts. I den mån insigten härom än ytterligare utbreddes, komme naturligen ock anslaget till fiskerinäringens understöd att behöfva i allt högre grad för ifrågavarande ändamål anlitas.

Redan af hvad nu blifvit anfördt funne departementschefen framgå behofvet af anslaget höjande. De af departementschefen här ofvan åsyftade framställningar gjorde, om desamma vunne bifall, en ökning af anslaget än ytterligare nödvändig. Dessa framställningar afsåge dels höjning af förste fiskeriassistentens lön och dels beredande af anslag såsom bidrag till belöningar för dödande af sjelar.

Den första af dessa frågor hade af landtbruksstyrelsen uti skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 5 december 1896 blifvit väckt i sammanhang med förslag till öfverflyttande å förste fiskeriassistenten af en del af de fiskeriinspektören nu åliggande göromål.

Förste fiskeriassistentens lön vore nu bestämd till 2,000 kronor, med rätt för honom att erhålla två ålderstillägg, hvartera å 500 kronor, det ena efter 5 och det andra efter 10 års tjenstgöring. Dessutom vore till bekostande af förste fiskeriassistentens resor anvisadt ett belopp af 1,500 kronor att emot redovisningsskyldighet för det afsedda ändamålet användas.

Ifrågavarande tjenstemans åligganden, hvilka likväl icke funnes uti någon för honom utfärdad instruktion närmare angifna, vore hufvudsakligen att tillhandagå allmänheten med råd och upplysningar i fråga om fiskets vård m. m. samt att utföra undersökningar af landets fiskevatten och de förhållanden, under hvilka fiskerinäringen i olika delar af landet bedrefves.

Fiskeriinspektören åter åläge enligt den för landtbruksstyrelsen gällande instruktion, utom handläggning såsom föredragande i styrelsen af sådana ärenden, som rörde fiskerinäringen eller fiskeritjenstemännen, bland annat, dels att fullgöra hvad på grund af kongl. kungörelsen den 8 november 1867 förut ankommit på fiskeriintendenten, hvartill hörde att till Kongl. Maj:ts befallningshafvande afgifva yttrande rörande väckt fråga om sådana särskilda bestämmelser för fiskets bedrifvande, som afsåges i 22 § af fiskeristadgan den 29 juni 1852, samt dels att afgifva af myndigheter eljest infordrade yttranden i fiskerifrågor.

Uti sin ofvanberörda skrifvelse hade landtbruksstyrelsen, i sammanhang med fullgörande af styrelsen genom kongl. brefvet den 5 juni 1896 angående förhöjdt anslag till fiskeriassistenternes resor lemnad befallning att till Kongl. Maj:t inkomma med förslag till instruktion för

fiskeriassistenterna, framhållit, hurusom af den dubbelställning fiskeriinspektören intoge dels såsom föredragande i styrelsen, dels ock såsom själfskrifven rådgifvare åt myndigheter i fiskerifrågor, blifvit en följd, att han ej sällan kommit att såsom föredragande i styrelsen handlägga och yttra sig öfver frågor, hvori han såsom sakkunnig rådgifvare till annan myndighet förut afgifvit utlåtande och som, efter det samma myndighet deri fattat sitt beslut och beslutet öfverklagats hos Kongl. Maj:t, blifvit till landtbruksstyrelsen för utlåtandes afgifvande remitterade. Landtbruksstyrelsen ansåge det otvifvelaktigt, att dylika ärenden icke komme att erhålla en sådan grundlig förnyad pröfning, som med besvären afsåges, då landtbruksstyrelsens utlåtanden gifvetvis komme att grunda sig på utredning af samme sakkunnige, hvars yttrande åtminstone i de flesta fall varit bestämmande för den myndighets beslut, som i första hand afgjort frågan. Ändamålet med besvären blefve på detta sätt i viss mån förfeladt, och aktningen för den administrativa rättskipningen sattes på spel. Det enda sättet för undanröjdande af denna, enligt styrelsens uppfattning, i hög grad olämpliga anordning bestode deri, att fiskeriinspektören befriades från den honom åliggande skyldighet dels att fullgöra hvad på grund af ofvanberörda kungörelse ankommit på fiskeriintendenten, dels ock att afgifva af myndigheter infordrade yttranden i fiskerifrågor. Då det borde vara en och samma person, som fullgjorde de fiskeriintendenten förut tillkommande förberörda åligganden och afgafve ofvan sagda yttranden, borde, för att enheten inom detta område af fiskeriförvaltningen icke skulle gå förlorad, denna skyldighet öfverflyttas på en af de underlydande fiskeritjenstemännen, hvilket i sådant fall borde vara förste fiskeriassistenten. Genom ett sådant öfverflyttande skulle också vinnas den fördelen, att fiskeriinspektören blefve i tillfälle att mera än för närvarande, då hans tid mycket upptoges af nyssberörda verksamhet, arbeta för sin viktigaste uppgift, lösandet af frågor af mera allmän natur, som hörde till samma förvaltning, samt fullföljandet af den utredning om de lämpligaste åtgärderna för fiskets ändamålsenliga befrämjande, som det enligt landtbruksstyrelsens instruktion ålåg honom att åstadkomma. Derest förste fiskeriassistentens verksamhet skulle på nämnda sätt utvidgas och det derigenom blifva nödvändigt att gifva åt honom en i det hela mera själfständig ställning än hittills, syntes äfven hans nuvarande aflöningsförmåner böra något ökas. Landtbruksstyrelsen, som ansett billigt, att förste fiskeriassistentens lön efter genomförandet af den ifrågasatta ändringen ökades till 3,000 kronor med två ålderstillägg i enlighet med nu gällande bestämmelser, hade alltså, jemte det styrelsen afgifvit förslag dels till för-

ändring i styrelsens instruktion i ofvan angifna syfte och dels till reglemente för de i statens tjänst anställda fiskeriassistenter, hemställt, bland annat, att Kongl. Maj:t måtte i proposition till Riksdagen föreslå, att förste fiskeriassistentens lön finge för tiden från och med år 1898 bestämmas till 3,000 kronor, och att lönen sedan måtte efter innehafvarens af sådan beställning väl vitsordade tjänstgöring under en tid af fem år, räknad från och med året näst efter det, då han blifvit antagen, ökas med 500 kronor och således årligen utgå med 3,500 kronor och efter ytterligare fem års enahanda tjänstgöring höjas till 4,000 kronor, med rätt för nuvarande innehafvaren af befattningen att, i händelse han fortfarande bibehölles vid densamma, få, efter det lönen blifvit sålunda förhöjd, i afseende å ålderstilläggs åtnjutande tillgodoräkna sig den tid, han såsom förste fiskeriassistent tjänstgjort.

Uti den andra af departementschefen här ofvan omförmälda fråga, nemligen angående anslag af statsmedel såsom bidrag till belöningar för dödande af sjelar, hade särskilda framställningar hos Kongl. Maj:t gjorts dels af landtbruksstyrelsen och dels af Gotlands läns landsting.

Landtbruksstyrelsen hade sålunda uti skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 23 mars 1896 erinrat, att bland åtgärder till fiskerinäringens främjande de, som afsåge undanrödjande af hinder för dess utveckling, särskildt minskande eller utrotande af vissa skadliga djurarter, intoge ett icke ovigtigt rum; att såsom skadedjur, hvilka tillskyndade fisket stor förlust, sjelarerna kunde anses, enär sjelarne förtärde fisk i betydlig mängd; att uti gällande jagtstadga sjelen visserligen upptoges bland de djur, som enligt 11 § af samma stadga räknades såsom skadliga och därför enligt 10 § finge fällas och behållas hvar de träffades, men deremot ej bland dem, för hvilkas dödande enligt 20 § jagtstadgan belöning af allmänna medel erhöles; samt att några premier för dödande af sjelar ej heller någonsin af statsmedel utdelats, oaktadt klagomål öfver den skada, dessa djur tillfogat fisket, länge låtit höra sig bland fiskarena, synnerligast vid vårt lands södra östersjökust.

Styrelsen hade härefter redogjort för de åtgärder, som uti öfriga till Östersjön gränsande stater vidtagits till utrotande af sjelarne i detta vatten; och framginge af denna redogörelse hufvudsakligen, att frågan, särskildt inom Danmark och Tyskland, varit föremål för dervarande föreningsars för fiskets befrämjande lifliga uppmärksamhet; att äfven premier för dödande af sjelar under de sista åren inom båda nämnda länder utbetalats, nemligen i Danmark af »Dansk Fiskeriforening» och i Tyskland af »Deutscher Fischerei Verein»; samt att i Danmark under-

stöd härvid erhållits af regeringen på det sätt, att för ändamålet från kronans förråd utlemnas gevär och patroner till synnerligen billiga priser.

Vidare hade styrelsen meddelat, att styrelsen med anledning af en utaf Dansk Fiskeriforening år 1890 hos styrelsen gjord framställning om medverkan från Sveriges sida till utrotande af sjelarne i Östersjön, uppdragit åt de styrelsen underlydande fiskeritjenstemännen att i samband med andra undersökningar i de trakter, der sjelar plägade förekomma, inhemta upplysningar rörande fångsten af dylika djur och fiskeribefolkningens åsikter angående önskvärdheten af åtgärders vidtagande mot ifrågavarande skadedjur, bland annat, genom utfästade af premier för deras dödande; och hade styrelsen genom dessa tjenstemän erfarit, att önskan om åtgärders vidtagande från statens sida för dödande af sjelar hystes af många fiskeriidkare utmed vårt lands östersjökuster, i synnerhet i de delar af södra Sverige, der kusten vore mera öppen och sjelarne af sådan anledning mera svåråtkomliga.

Sistberörda förhållande — anförde landbruksstyrelsen vidare — bekräftades deraf, att framställningar om åtgärders vidtagande från det offentliga sidan för uppmuntrandet af sjelars dödande ingifvits till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län. Så hade komiterade för befrämjande af laxfisket i Mörrums å uti skrifvelse, aflåten i januari månad 1893, anhållit, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande ville taga frågan om åtgärder till sjelarnes förminskande under öfvervägande, och fiskeritillsyningsmannen i nämnda län hade uti häröfver infordradt yttrande, med anledning af den skada å fisket sjelarne numera anstälde, och då fångsten af dessa djur till följd af det rådande låga priset å sjeltran ej lemnade ersättning för kostnaden för vid fångsten använda redskap, hemställt, att dödandet af dessa skadedjur måtte uppmuntras genom utfästade af lämpliga premier eller skottpenningar. På framställning af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län hade också länets hushållningssällskap för år 1895 beviljat 800 kronor och för år 1896 hushållningssällskapet och landstinget hvartera 1,000 kronor till premier för sjelars dödande. Äfven inom Gotlands län hade medel för samma ändamål anvisats. Sålunda hade länets landsting år 1891 beviljat ett extra anslag af 300 kronor årligen under tre år att användas till premier för dödande af sjel, dervid bestämts, att premien för år 1891 skulle utgå med ett belopp af 3 kronor för hvarje under viss angifven del af året dödad sjel. Sedermera hade för åren 1892 och 1893 premien utgjort 2 kronor, men för år 1894 åter höjts till 3 kronor.

Under återopande af de förhållanden, för hvilka här redogjorts,

hade landtbruksstyrelsen den 4 mars 1895 till Stockholms, Södermanlands och Östergötlands läns, Kalmar läns norra och Kalmar läns södra samt Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Gefleborgs, Vesternorrlands, Vesterbottens och Norrbottens läns hushållningssällskap aflåtit skrifvelse i ämnet, deri styrelsen anmodat sällskapen att till styrelsen inkomma med yttrande rörande dels behovet inom orten af åtgärders vidtagande i syfte att förminska sjelarnes antal, dels ock det belopp hushållningssällskapet eller landstinget, hvart för sig eller i förening, kunde finnas villigt att för ändamålet anslå; och hade med anledning af denna styrelsens skrifvelse från samtliga förutnämnda hushållningssällskap, med undantag af Göteborgs och Bohus läns, inkommit yttranden.

Af dessa vid landtbruksstyrelsens till Kongl. Maj:t ingifna skrivelser i ämnet fogade yttranden inhemtades, att — med undantag af dels Östergötlands läns hushållningssällskap, som icke ansett sjelarne inom länets skärgård anställa så stor skada å fisket, att vinsten för detta af minskandet af deras antal kunde uppväga förlusten för den fiskeidkande befolkningen att icke i samma utsträckning som förut kunna beräkna inkomst af sjelfångst, dels Kalmar läns norra hushållningssällskap, som, då sjelar inom hushållningssällskapets område icke så talrikt förekomme, att de vore förödande för fisket, funnit sig sakna anledning bevilja skottpenningar för deras dödande, dels Gefleborgs läns hushållningssällskap, som icke yttrat sig i ämnet, dels ock Norrbottens läns hushållningssällskap, som, dock endast på grund af sällskapets begränsade tillgångar, beslutit, att landtbruksstyrelsens framställning icke skulle till någon vidare åtgärd föranleda — samtliga öfriga ifrågavarande sällskap vitsordat behovet af åtgärders vidtagande i det af landtbruksstyrelsen angifna syfte och äfven, utom Södermanlands och Vesterbottens läns hushållningssällskap, hvilka förklarar sig icke ämna för sin del anslå några medel för ändamålet, visat sig villiga att lemna bidrag till belöningar för dödande af sjel.

För egen del hade landtbruksstyrelsen uti sin förberörda skrifvelse till Kongl. Maj:t anført: Då intresset för ifrågavarande angelägenhet inom de särskilda orterna, hvilket finge sitt säkraste uttryck i den för ändamålet visade offervilligheten, borde vara afgörande vid bedömning af frågan om beloppet af de medel, staten därför lämpligen borde anslå, syntes såsom hufvudregel i detta afseende böra antagas, att statens bidrag afpassades efter bidraget inom orten. Skulle emellertid denna regel utan inskränkning tillämpas, kunde följden deraf blifva, att hushållningssällskapen, åtminstone innan de vunnit nog erfarenhet om den

lämpliga storleken af belöningarne, komme att anslå större sådana, än erforderligt vore, samt att personer af lockelsen att erhålla större belöning förleddes att söka utbekomma sådan hos annat hushållningssällskap, än det, inom hvars område det djur, för hvilket belöning söktes, blifvit dödadt. Landtbruksstyrelsen, som för sin del ansåge, att belöning för dödad sjel icke behöfde sättas högre än till 6 kronor, hvilket belopp också utgjorde medeltalet af dem, som af hushållningssällskapen uti förberörda yttranden i sådant afseende föreslagits, funne därför, att den inskränkning i förberörda regel borde göras, att staten i förevarande fall icke bidroge med högre belopp, än som motsvarade hvad hushållningssällskap eller landsting, hvart för sig eller i förening, utbetalat såsom belöningar för inom området dödade sjelar, dock ej i någon händelse utöfver en beräkning, motsvarande 3 kronor för hvarje dödad sjel.

Beträffande beloppet af de medel, som under sådan förutsättning borde af staten för ändamålet anvisas, så syntes det visserligen vara omöjligt att, innan någon erfarenhet vunnits, anställa någon säker beräkning härutinnan, men, då det icke syntes kunna antagas att, åtminstone under den närmaste framtiden, större belopp skulle komma att för sjelars dödande inom hela riket utbetalas än 10,000 kronor, borde, under förutsättning att staten deraf betalade hälften, staten icke behöfva för ändamålet anvisa mera än 5,000 kronor om året.

Jemte det styrelsen härpå afgifvit förslag rörande sättet huru vederbörande skulle komma i åtnjutande af anslag från dessa medel, hade styrelsen slutligen hemställt, att Kongl. Maj:t måtte *dels* såsom bidrag till belöningar för dödande af sjel af anslaget till fiskerinäringens understöd anvisa ett årligt belopp af 5,000 kronor att efter Kongl. Maj:ts bepröfvande utbetalas till hushållningssällskap eller landsting, i den mån motsvarande belopp af de utaf hushållningssällskapet eller vederbörande landsting för ändamålet anslagna medel blifvit användt, dock ej till högre belopp, än som motsvarade 3 kronor för hvarje dödad sjel, *dels ock* i öfverensstämmelse med de af styrelsen angifna grunder i vanlig ordning utfärda kungörelse om sättet och vilkoren för utbekommande af ifrågavarande understöd.

Efter det landtbruksstyrelsens nu omförmälda skrifvelse till Kongl. Maj:t ingifvits, hade styrelsen med skrifvelse af den 31 mars 1896 till chefen för civildepartementet öfverlemnad en af styrelsen för det i Vestervik bildade sällskapet till fiskets befrämjande till landtbruksstyrelsen aflåten skrift uti förevarande ämne jemte ett vid samma skrift fogadt utdrag af det vid sällskapets årssammanträde den 26 februari 1896 hållna protokoll, utvisande att sällskapet beslutit att hos landbruksstyrelsen

anhålla om dess medverkan för att skottpenningar för sjelars dödande jemväl inom sällskapets område måtte komma att utdelas, samt att sällskapet dervid tillika meddelat, att sällskapet icke för berörda ändamål egde någon tillgång.

Såsom här ofvan omnämnts, hade jemväl Gotlands läns landsting hos Kongl. Maj:t gjort framställning om beviljande af bidrag af statsmedel till belöningar för dödande af sjel. Landstinget har nemligen uti skrifvelse den 4 oktober 1895, under åberopande att, på sätt bifogadt protokollsutdrag utvisade, landstinget, uppå framställningar af Gotlands skarpskytte- och jägaregille samt länets hushållningssällskap, för år 1896 beviljat ett anslag af 400 kronor att ställas till förfogande af förstnämnda gille för att användas till skottpenningar för under maj till och med december månader dödad sjel, anhållit att, då med hänsyn till den stora skada sjelen tillfogade fisket åtgärder borde äfven från det allmännas sida vidtagas för åstadkommande af skydd för fisket mot sjelarne, Kongl. Maj:t täcktes af statsmedel bevilja landstinget ett lika stort belopp för att, jemte det af landstingets egna medel beviljade anslaget, af förstnämnda gille användas till skottpenningar för sjel, som dödades under ofvan angifna tid.

Öfver denna af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands län till Kongl. Maj:ts pröfning öfverlemnade och till bifall förordade framställning hade domänstyrelsen afgifvit infordratt utlåtande och dervid tillika öfverlemnadt yttranden i ämnet af vederbörande jägmästare och öfverjägmästare, hvilka jemväl till ansökningen tillstyrkt bifall, den förre under vitsordande att inom Gotlands län klagomål sedan länge försports öfver den skada sjelen tillfogat strömmningsfisket inom länet, samt att dessa klagomål än ytterligare ökats, sedan under det sista årtiondet fiske af lax med garn börjat med god framgång bedrifvas.

För egen del hade domänstyrelsen, då, på sätt jägmästaren närmare omförmält, den skada sjelarne tillfogade fisket vid Gotlands kuster blifvit allt mer betydande, i samma mån dessa skadedjur, sedan förut öfliga sjelfångstsätt till följd af späckets låga pris kommit ur bruk, väsentligt tilltagit i antal, ansett den gjorda ansökningen förtjena afseende och förty tillstyrkt bifall till det begärda understödet.

Såväl den ena som andra af de sålunda anmälda frågorna ansågo departementschefen vara af den betydelse för fiskerinäringen och dess utveckling, att de borde vinna beaktande.

Sålunda funne departementschefen, med hänsyn till de af landbruksstyrelsen i sådant hänseende åberopade förhållanden, en reglering af fiskeriinspektörens göromål böra så fort ske kunde genomföras. Emot

styrelsens förslag att dervid de af nämnda tjänstemans åligganden, hvilka icke lämpligen låte förena sig med hans ställning såsom föredragande i landtbruksstyrelsen, skulle öfverflyttas å förste fiskeriassistenten hade departementschefen intet att erinra och ansåge det icke kunna ifrågasättas, att denne skulle, utan någon godtgörelse i form af förhöjd lön, åläggas en sålunda ökad arbetsbörd. Emot beloppet af den föreslagna förhöjningen syntes, i betraktande äfven af de i förhållande till de med förste fiskeriassistentens tjänst förenade viktiga göromål redan förut icke synnerligen rikliga löneförmånerna, någon anmärkning icke heller skäligen kunna framställas.

I betraktande vidare af den skada, som, efter hvad från skilda delar af landet vitsordats, genom sjelarne tillfogades fisket, särskildt i Östersjön, ansåge departementschefen önskvärdt, om af anslaget till fiskerinäringens understöd något belopp kunde afses att användas såsom bidrag, under hufvudsakligen de af landtbruksstyrelsen föreslagna villkor, till belöningar för dödande af dylika skadedjur.

Af ofvan lemnade redogörelse för de utgifter, som nu vore och äfven för framtiden kunde förväntas blifva att af nämnda anslagsmedel bestridas, funne departementschefen framgå, att några tillgångar, vare sig till ökad lön åt förste fiskeriassistenten eller till bidrag till belöningar för dödande af sjelar, icke kunde utan höjning af anslaget derifrån beredas. I fråga om storleken af den anslagsförhöjning, som borde ega rum, ansåge departementschefen emellertid, att den icke borde sättas högre än till 7,000 kronor, eller samma belopp, hvarmed anslaget blifvit af Riksdagen nästlidna år minskadt.

Utskottet har i sammanhang med Kongl. Maj:ts omförmälda framställning haft att behandla en af herr *A. V. Ljungman* i Andra Kammaren väckt motion (n:o 136), deruti föreslagits, att Riksdagen måtte *dels* i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om vidtagande af nödiga åtgärder för åvägabringandet af en tidsenlig representativ administration af hafsfiskenäringen i Göteborgs och Bohus län, *dels ock* vid beviljandet af den af Kongl. Maj:t äskade förhöjningen af anslaget till fiskerinäringens understöd fastställa, det samma anslag endast finge användas för de praktiska behöfvens tillgodoseende.

Beträffande de skäl, som till stöd för dessa förslag anförts, tillåter sig utskottet att hänvisa till sjelfva motionen.

Af den redogörelse, som i statsrådsprotokollet lemnats beträffande dispositionen för åren 1896 och 1897 af anslaget till fiskerinäringens understöd, inhemtas, bland annat, att af nämnda anslag anvisats medel till bestridande af halfva den beräknade kostnaden för ombyggnad af åtskilliga telefonledningar i Göteborgs och Bohus län, under det återstoden af denna kostnad skulle utgå af telegrafverkets telefonmedel. Med afseende å dessa telefonledningars tillkomst får utskottet erinra, att för anläggning i Bohuslänska skärgården af för sillfiskebedriftens främjande behöfliga telegraf- och telefonledningar med tillhörande stationer å extra stat anvisats dels af 1885 års Riksdag 24,000 kronor och dels af 1887 års Riksdag 21,900 kronor, vid båda dessa tillfällen under vilkor att hushållningssällskap, landsting, kommuner eller enskilde till de anläggningar, som med anslagen utfördes, bidroge med minst en fjerdedel af anläggningskostnaden. Vid behandlingen af denna anslagsfråga vid 1885 års riksdag yttrade statsutskottet, bland annat, att de på olika anslagstitlar i riksstaten fördelade anslagen under den gemensamma rubriken »jordbruket, handeln och näringarna» i allmänhet hade till syfte att *understödja* hushållningssällskaps, landstings eller enskildes verksamhet och åtgärder för att främja vissa näringar, men icke att staten skulle ensam bestrida de utgifter, som till samma näringars förkofran och utveckling visade sig i en eller annan rigtning vara nödvändiga. Med hänsyn till den grundsats, som sålunda gjort sig gällande beträffande anskaffande af medel för anläggning af berörda telefonledningar, har utskottet velat uttala den mening, att kostnaderna för dylika ledningars ombyggnad böra på annat sätt än nu skett bestridas.

Öfver hufvud taget är området för dispositionen af de under nu ifrågasvarande anslagstitel af Riksdagen anvisade medel ganska vidsträckt och gränserna därför i viss mån sväfvande, beroende hufvudsakligen derpå, att enligt äldre bestämmelser de å anslaget uppkommande besparingar öfverföras till den under rubrik »jordbruket, handeln och näringarna» bokförda besparingsfond för att användas till ändamål, som äro hänförliga till något af de mångfaldiga syften, som betecknas af samtliga under nyssnämnda rubrik uppförda anslagstitlar. I anledning af berörda förhållande, hvilket ej väl öfverensstämmer med de grunder, som för statsregleringen i öfrigt nu vunnit tillämpning, anser utskottet betänkligheter möta mot förhöjning af ett anslag, för hvars användning vilkoren äro så tånjbara. Beträffande den af Kongl. Maj:t gjorda framställningen om förbättrad aflöning för förste fiskeriassistenten och den deraf föranledda ökning i anslaget till fiskerinäringens understöd, har emellertid utskottet, som funnit giltiga skäl vara anförda föröfver flyttning på

nämnde tjänsteman af den fiskeriinspektören hittills åliggande skyldighet att till vissa myndigheter afgifva yttranden i fiskerifrågor och som icke haft något att erinra med afseende å den förbättring i löneförmåner, som för förste fiskeriassistenten föreslagits med anledning af hans genom denna förändring ökade arbete, ansett sig kunna tillstyrka, att för detta särskilda ändamål ifrågavarande anslag höjes med det i sådant afseende erforderliga beloppet, 1,000 kronor.

En ytterligare ökning af anslaget har utskottet af ofvan anförda skäl ansett sig icke böra tillstyrka, helst utskottet håller före, att äfven härförutan de syften, som med anslaget egentligen afses, böra kunna tillgodoses. Det ändamål, för hvilket berörda anslagsförhöjning hufvudsakligast äskats, är beredande af statsbidrag till belöningar för dödande af sjelar. Den redogörelse, som statsrådsprotokollet i denna fråga innehåller, synes utskottet ådagalägga önskvärdheten af att åtgärder från statens sida vidtagas för minskning af dessa skadedjurs antal. Enligt utskottets mening borde visserligen till bestridande af statsverkets utgifter för nu ifrågavarande ändamål egentligen det under sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till belöningar för rofdjurs dödande tagas i anspråk, men då härför måste förutsättas en ändring i 20 § af jagtstadgan samt förslag i detta syfte nu icke föreligger, har utskottet, på det icke af brist på medel en för fiskeribefolkningen i vidsträckta delar af vårt land gagnelig åtgärd måtte undanskjutas, ansett sig böra förorda, att för ändamålet ett särskildt anslag till det enligt statsrådsprotokollet erforderliga beloppet 5,000 kronor varder å extra stat för nästkommande år beviljad; lärande detta anslag böra utgå och användas i enlighet med de bestämmelser, som landtbruksstyrelsen, på sätt i statsrådsprotokollet inhemtas, föreslagit.

Hvad angår herr Ljungmans ifrågavarande motion, hafva de i densamma väckta förslag redan vid föregående riksdagar varit föremål för pröfning. Sålunda har förslaget om en representativ administration af hafsfiskenäringen i Göteborgs och Bohus län af samme motionär framstälts vid 1895 års riksdag; och äfven vid riksdagarne 1893 och 1894 har motionären gjort framställningar i väsentligen samma syfte. Samtliga dessa förslag hafva af Riksdagen afslagits. Med afseende härå och då motionären till stöd för nu förevarande förslag icke anført någon omständighet, som synes utskottet böra föranleda Riksdagen att i denna fråga fatta annat beslut än som förut skett, har utskottet icke haft anledning tillstyrka bifall till motionen i denna del. Beträffande förslaget att Riksdagen måtte fastställa, att anslaget till fiskerinäringens understöd linge användas endast för de praktiska behofvens tillgodoseende,

har motionären vid 1896 års riksdag gjort enahanda framställning. I anledning häraf yttrade statsutskottet vid sistnämnda års riksdag, att, då Riksdagen år 1889 vid beviljande af förhöjning i anslaget till fiskerinäringens understöd uttryckligen framhållit, att anslaget vore i första hand afsedt för tillgodoseende af de praktiska behofven, utskottet vore förvissadt, att anslaget ock blefve i enlighet dermed använt, hvadan motionärens förslag om fastställande i ofvan angifna syfte af vilkor för anslagets anlåtande icke syntes förtjena afseende. I detta yttrande instämmer utskottet, som emellertid håller före, att ett belopp af högst 4,000 kronor bör användas för de af motionären åsyftade, äfven i vetenskapligt ändamål företagna hydrografiska undersökningarna.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa:

1:o) att Riksdagen, i anledning af Kongl. Maj:ts förevarande framställning, må

a) medgifva, att förste fiskeriassistentens lön för tiden från och med år 1898 bestämmes till 3,000 kronor och att lönen sedan, efter innehafvarens af sådan befattning väl vitsordade tjänstgöring under en tid af fem år, räknad från och med året näst efter det, då han blifvit antagen, ökas med 500 kronor och efter tio års enahanda tjänstgöring med ytterligare 500 kronor, med rätt derjemte för nuvarande innehafvaren af befattningen, förste fiskeriassistenten Filip Trybom att, i händelse han fortfarande kommer att vid densamma qvarstå, få, efter det lönen blifvit sålunda förhöjd, i afseende å ålderstilläggs åtnjutande tillgodoräkna sig den tid, han såsom förste fiskeriassistent tjänstgjort;

b) höja anslaget till fiskerinäringens understöd från 35,000 kronor till 36,000 kronor eller med 1,000 kronor;

c) å extra stat för år 1898 anvisa ett anslag af 5,000 kronor att, enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, användas såsom bidrag till belöningar för dödande af sjelar, under vilkor att statsbidraget icke må utgå med högre belopp, än som motsvarar hvad vederbörande hushållningssällskap eller landsting, hvart för sig eller i förening, utbetalat såsom belöningar för inom området dödade sjelar, och

ej i någon händelse med mer än tre kronor för hvarje dödad sjel; samt

2:o) att herr Ljungmans ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Skiften och afvittringar.

9:o) På grund af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet,

Ang. godtgörelse åt afvittringslandtmätare.

[9.]

att Riksdagen må dels medgifva, att de belopp, hvarmed inkomsterna af tjensten under år 1898 för afvittringslandtmätarne i Vesterbottens och Norrbottens län kunna komma att understiga 2,500 kronor för dem, som tillhöra första lönegraden, och 3,000 kronor för dem, som på grund af ålder i tjensten åtnjuta arfvodesförhöjning, må desse tjenstemän godtgöras af anslagen till storskiftes- och afvittringsverken, dels ock för år 1898 åt föredraganden af afvittringsärendena i Norrbottens län samt till skrifbiträde åt honom bevilja en tillökning af 400 kronor i det åt honom anslagna belopp.

Hätafvelns förbättrande.

10:o) Uti den i Första Kammaren väckta motionen n:o 5 har herr friherre *R. M. Klinckowström* beträffande ofvannämnda reservationsanslag, som nu utgör, förutom ett under rubriken »friheter» upptaget belopp af 1,070 kronor, i kontant 108,550 kronor, deraf särskildt 50,000 kronor till prisbelöningar för hästar, yrkat, att Riksdagen måtte besluta att i 1898 års riksstat uppföra detta anslag med ett belopp af endast 50,000 kronor och låta det upphöra att vara reservationsanslag.

Ang. förslag om minskning i anslaget m. m.

Till stöd för detta förslag har motionären endast meddelat, att enligt kapitalkonto till rikshufvudboken för åren 1885—1895 reservationerna å anslaget utgjort:

Bih. till Riksd. Prot. 1897. 4 Saml. 1 Afd. 5 Häft.

år 1885	79,792	kronor,
” 1886	80,858	”
” 1887	98,092	”
” 1888	83,386	”
” 1889	80,382	”
” 1890	81,322	”
” 1891	116,879	”
” 1892	165,570	”
” 1893	157,417	”
” 1894	168,099	”
” 1895	159,779	”

Såsom af dessa uppgifter framgår, har reservationen å anslaget under åren 1891 och 1892 ökat med sammanlagdt omkring 84,000 kronor, hvilken summa, enligt hvad utskottet inhemtat, ungefärligen motsvarar de belopp, som till anslaget influtit dels genom brandskadeersättning för vid Ottenby stuteri nedbrunna byggnader, dels ock genom försäljning af stuteriets hästbesättning samt kreatur och öfriga inventarier vid Ottenby egendom. Då dessa medel äro afsedda hufvudsakligen för beslutad utvidgning af landtbeskället samt återstoden af anslagets bokförda reservation, hvilken till betydlig del utgöres af vid årets slut ännu utestående arrendemedel, är att anse såsom erforderligt förlag, synes anledning icke förefinnas att vidtaga förändring vare sig i förevarande anslags natur af reservationsanslag eller i dess årliga belopp, som under de senaste åren synes hafva till fullo tagits i anspråk.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen, med afslag å herr friherre Klinckowströms förevarande förslag, må i riksstaten för år 1898 uppföra reservationsanslaget till hästafvelns förbättrande under oförändrad benämning och med samma belopp som uti innevarande års riksstat.

Öfriga ordinarie anslag.

Ang. öfriga
ordinarie
anslag.
[10.]

11:o) I fråga om öfriga, här ofvan ej särskildt nämnda ordinarie anslag å sjetta hufvudtiteln har Kongl. Maj:t ej föreslagit annan förändring än att, för jemnande af hufvudtitelns slutsumma, förslagsanslaget till *skrifmaterialier och expenser, ved m. m.* måtte minskas med 193 kronor eller från 219,893 kronor till 219,700 kronor.

Utskottet hemställer,

att samtliga ordinarie anslag under sju hufvudtiteln, i afseende å hvilkas belopp utskottet icke här ofvan framställt särskilda förslag, må för år 1898 fastställas till samma belopp, som i innevarande års riksstat; dock att i anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. må få göras den jemkning, som till jemnande af hufvudtitelns slutsumma kan erfordras.

Patent- och registreringsväsendet.

12:o) Kongl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen medgifva dels att afgifterna för patent och för registrering af varumärken äfvensom, under förutsättning af Riksdagens bifall till förslaget till lag om skydd för vissa mönster och modeller, för registrering af mönster och modeller finge användas till bestridande af de utgifter, hvilka Kongl. Maj:t funne betingas dels af tillämpning under år 1898 af förordningen angående patent och lagen om skydd för varumärken samt dels, under nyss angifna förutsättning, af tillämpning under åren 1897 och 1898 af lag om skydd för mönster och modeller;

Ang. disposition af patent- och varumärkesafgifter samt vissa andra registreringsafgifter.

[11].

och dels att afgifterna för registrering af aktiebolag och föreningar för ekonomisk verksamhet och för andra uppgifter till aktiebolags- och föreningsregistren äfvensom för anmälanden till handelsregistren finge användas till bestridande af de utgifter, hvilka Kongl. Maj:t funne betingas af tillämpning under år 1898 af lagen om aktiebolag, lagen om aktiebolag som drifva försäkringsrörelse, lagen om registrering af bankaktiebolag, lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, lagen om handelsregister, firma och prokura tillika med lagen om ändring i vissa delar af sistnämnda lag samt lagen om handelsbolag och enkla bolag.

Då Kongl. Maj:ts förevarande framställning till en del hvilat på förutsättning af Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts i särskild proposition angifna förslag till lag om skydd för vissa mönster och modeller, kommer utskottet, sedan Riksdagen i anledning af denna proposition fattat beslut, att afgifva yttrande med afseende å Kongl. Maj:ts under ofvanstående rubrik gjorda framställning; hvilket utskottet får för Riksdagen

anmäla.

Arbetareförsäkringen.

Ang. förvaltningsbidrag till sjukkassor.

13:o) I en inom Andra Kammaren väckt, till statsutskottets förberedande behandling remitterad motion (n:o 55) har herr *C. J. Hammarström* föreslagit, att Riksdagen för sin del måtte besluta, att punkten 2 i Kongl. Maj:ts kungörelse angående förvaltningsbidrag till sjukkassor af den 30 oktober 1891 skulle erhålla följande ändrade lydelse: »Sjuk-kassa skall under föregående år haft inkomster, uppgående till minst hälften af det begärda förvaltningsbidragets belopp».

Vidare har motionären, derest vederbörande utskott skulle finna sig förhindradt att tillstyrka en sålunda bestämdt formulerad förändring i nämnda kungörelse, föreslagit, att Riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kongl. Maj:t anhålla, att, för den händelse Kongl. Maj:t med anledning af hvad i ärendet förekommit förordnade om utarbetande af förslag till ändring af kungörelsen af den 30 oktober 1891 angående förvaltningsbidrag åt sjukkassor, bestämmelsen i punkt 2 om storleken af kassans årsinkomster, som utgjorde vilkor för erhållande af förvaltningsbidrag, måtte fixeras så lågt som möjligt.

Till det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver civilärenden har departementschefen, med anmälan att väckt fråga om ändrade bestämmelser angående förvaltningsbidrag åt sjukkassor ännu icke hunnit undergå erforderlig förberedande behandling, förklarar sig vilja framdeles underställa Kongl. Maj:ts pröfning frågan om disposition af de medel, som blifvit eller vidare kunde blifva till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta.

Då Riksdagen sålunda lärer hafva att från Kongl. Maj:t motse framställning i förevarande ämne, hvilken framställning torde blifva till utskottet remitterad, kommer utskottet att vid behandling häraf afgifva yttrande jemväl öfver herr Hammarströms ofvan omförmälda motion; hvilket utskottet får för Riksdagen

anmäla.

Extra anslag.

Med anledning af de för tillfälliga behof, hänförliga till sjetta hufvudtiteln, gjorda framställningar får utskottet afgifva följande yttranden och förslag.

Civildepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli.

14:o) På grund af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet,

Ang. anslag
för kontrollen
å försäkrings-
anstalterna.

[12.]

att Riksdagen må, för handhafvande af kontroll å försäkringsanstalterna, för år 1898, i likhet med hvad allt ifrån år 1887 egt rum, på extra stat anvisa till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 4,500 kronor.

Kommerskollegium.

15:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för arbetsstatistiska undersökningar, på extra stat för år 1898 anvisa 10,000 kronor.

Ang. anslag
för arbets-
statistiska
undersök-
ningar.

[13.]

Till statsrådsprotokollet har departementschefen beträffande detta ärende erinrat, hurusom Kongl. Maj:t i den till 1896 års Riksdag aflåtna proposition om statsverkets tillstånd och behof afgifvit förslag till ökning i den för kommerskollegium gällande stat i syfte, bland annat, att bereda tillgång till anordnande enligt närmare angifven plan af en svensk arbetsstatistik, men att Riksdagen förklarar den framlagda planen för denna statistik vara, enligt Riksdagens uppfattning, allt för vidtomfattande och sväfvande för att ett första försök till arbetsstatistik derpå borde grundas, hvarför Riksdagen, som ansett det lämpligaste vara att göra försök med arbetsstatistiska undersökningar inom något begränsadt område, i anledning af Kongl. Maj:ts framställning i förevarande afseende, allenast på extra stat för innevarande år beviljat 10,000 kronor för anställande af arbetsstatistiska undersökningar.

Vid föredragning inför Kongl. Maj:t af Riksdagens beslut hade, enligt hvad departementschefen vidare meddelat, kommerskollegium anbefallts att till Kongl. Maj:t afgifva förslag å hvad som borde utgöra föremål för de arbetsstatistiska undersökningar, till hvilka Riksdagen beviljat medel, äfvensom till plan för dessa arbetens anordnande och utförande.

Sedan kommerskollegium i anledning häraf inkommit med utlåtande samt särskildt tillkallade sakkunnige, direktören E. Beckman, filosofie doktorn D. Bergström och aktuarien A. G. Sundbärg afgifvit yttrande öfver den af kommerskollegium framlagda plan för under-

sökningarna, hade Kongl. Maj:t den 29 december 1896 fattat beslut i ärendet och dervid uppdragit åt kommerskollegium att utföra ifrågasvarande undersökningar äfvensom förordnat, bland annat, att till föremål för undersökningen skulle tagas förhållandena inom bageriyrket företrädesvis ur de synpunkter, som i den af kommerskollegium afgifna plan angåfves, med iakttagande af de utaf ofvannämnda komiterade deri föreslagna ändringar och tillägg; att undersökningen skulle omfatta, så vidt möjligt, samtliga bagerier dels i städer och köpingar jemte, der så kunde finnas lämpligt, så kallade förstäder och i öfrigt städer och köpingar närmast omgifvande landsbygd och dels andra platser å landsbygden med mera sammanträngd befolkning; att primäruppgifterna för undersökningen skulle enligt af kommerskollegium fastställda formulär insamlas dels genom å de särskilda orterna boende specialagenter, hvilka, så vidt landsorten beträffade, skulle genom skriftlig korrespondens stå i förbindelse med kommerskollegium, dels ock i den mån kollegium funne det nödigt och det af Riksdagen anvisade anslaget dertill lemnade tillgång, genom undersökningens ledare eller särskilda reseagenter; samt att undersökningens resultat skulle offentliggöras utan samband med öfrigt statistiskt tryck under benämning arbetsstatistik.

De speciella förhållanden, hvilka undersökningen enligt den uppgjorda planen vore afsedd att omfatta, vore, utom annat, *för hvarje bageri*: till bevillning uppskattad inkomst, tillkomst och afgang af arbetare, arbetslokalernas beskaffenhet, arbetarelogementens beskaffenhet, arbetstiden och dess indelning samt uppsägningstid för arbetarne, och *för hvarje arbetare*: ålder och civilstånd, art af sysselsättning, arbetstid, raster, softid, aflöning, aflöningssätt, olycksfall i arbetet, sjukdom, familjens storlek, tid, som egnats åt arbete inom yrket, tid för senaste anställnings början, hvarjemte skulle göras undersökningar om arbetslöshet, sjuk-, begrafnings-, understöds- och pensionskassor samt fackföreningar.

Den anbefalda undersökningen vore afsedd att kunna fullbordas under innevarande år, ehuru ovisst vore särskildt om bearbetningen af det material, som komme att insamlas, under denna tid kunde hinna afslutas. I hvarje fall ansåge departementschefen den erfarenhet, som kunde vinnas genom denna undersökning, ej vara tillräcklig att erhålla en säker grund för bedömande af det sätt, på hvilket de arbetsstatistiska undersökningarna för framtiden borde i vårt land organiseras; och funne departementschefen därför lämpligt, att ytterligare försök gjordes, samt att Kongl. Maj:t för anställande af sådana försök under år 1898 åskade samma belopp, som för innevarande år beviljats.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kongl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså hemställa,

att Riksdagen må för anställande af arbetsstatistiska undersökningar å extra stat för år 1898 anvisa 10,000 kronor.

Öfverståthållareembetet.

16:o) Med anledning af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet,

Ang. anslag till utgifvande af »Polisunderrättelser».

[14.]

att Riksdagen må äfven för år 1898, till utgifvande under samma år af »Polisunderrättelser», på extra stat anvisa 15,000 kronor.

Landsstaterna i länen.

17:o) Vidare får utskottet på grund af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställa,

Ang. anslag till särskild polisstyrka på landet.

[15.]

att Riksdagen må på extra stat för år 1898 till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett anslag af 65,000 kronor, att användas till aflöning och underhåll af *särskild polisstyrka på landet*, der sådan kan af förhållandena påkallas, äfvensom till belöningar för gröfre brotts upptäckande samt förbrytares efterspanande eller gripande, allt enligt förut tillämpade, i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 14 januari 1897 angifna grunder.

18:o) På grund af Kongl. Maj:ts derom framställda förslag och med hänvisning till hvad i afseende härå blifvit till statsrådsprotokollet (sid. 44) anfördt, hemställer utskottet,

Ang arfvoden åt lappfogdar m. m.

[16.]

att Riksdagen må, till ersättning för *juridiskt biträde åt de svenske lapparne i Norge* samt till *lappfogdar och lappförmän*, på extra stat för år 1898 anvisa 13,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstaten.

Ang. under-
sökningar af
mindre ham-
nar m. m.
[17.]

19:o) I anledning af Kongl. Maj:ts framställning samt under hänvisning till hvad i förevarande ämne blifvit till statsrådsprotokollet (sid. 44 och 45) anfördt, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må på extra stat för år 1898 anvisa ett anslag af 5,000 kronor till undersökningar af mindre hamnar och farleder äfvensom till upprättande af planer till anläggning eller ombyggnad af broar, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.

Vägunderhållet på landet.

Ang. bidrag
till kostnaden
för vägdel-
ningar.
[18.]

20:o) På grund af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må på extra stat för år 1898 anvisa, för bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, såsom förslagsanslag 50,000 kronor.

Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanärningar.

Ang. anslag
till aflöningar
m. m. vid
Ultuna landt-
bruksinstitut.
[19.]

21:o) Med anledning af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning och under hänvisning till hvad i statsrådsprotokollet (sid. 45 och 46) i ämnet anförts, hemställer utskottet,

att Riksdagen, i enlighet med hvad för åren 1892—1897 egt rum, må på extra stat för år 1898 anvisa, till aflöningar och öfriga utgifter vid Ultuna landbruksinstitut, 29,000 kronor.

Ang. anslag
till mejeri-
institutet vid
Alnarp.
[20.]

22:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för uppehållande af undervisningen vid mejeriuinstitutet vid Alnarp, för år 1898 anvisa på extra stat ett anslag af 10,000 kronor.

Sedan i sammanhang med förändrad organisation af Ultuna landbruksinstitut den derstädes anordnade högre mejeriskolan från och med år 1892 indragits, beviljade 1892 års ordinarie Riksdag för anordnande af högre undervisning i mejerihushållning vid Alnarps landbruksinstitut för år 1893 ett anslag af 10,000 kronor eller samma belopp, som under

åren 1883—1891 utgått för anordnande af dylik undervisning vid rikets båda landtbruksinstitut, men uttalade vid anmälan af detta beslut, att enligt Riksdagens åsigt möjlighet borde förefinnas att i någon mån nedbringa kostnaderna, då den högre mejeriundervisningen för framtiden komme att meddelas vid endast ett läroverk, under det att den dittills lemnats vid två å skilda orter belägna läroverk.

Efter erinran härom har departementschefen till statsrådsprotokollet meddelat, att styrelsen för Alnarps landtbruksinstitut, till följd af erhållen befallning, den 1 oktober 1892 till Kongl. Maj:t öfverlemnade förslag till plan för undervisningen vid en med Alnarps landtbruksinstitut förenad högre mejeriskola jemte förslag till stat för skolan; varande sistnämnda förslag af följande lydelse:

Inkomster:

statsanslag	kronor	10,000: —
avgifter för 5 elever i öfra afdelningen å kr. 600 ...	,,	3,000: —
" " 5 " " nedra " " " 400 ...	,,	2,000: —
<u>Summa</u>		<u>kronor 15,000: —</u>

Utgifter:

läraren i mejeriskötsel.....	kronor	4,000: —
assistenten	,,	1,500: —
instruktören	,,	500: —
läraren i byggnads- och ångmaskinlära	,,	1,000: —
" i husdjurslära för nedra afdelningen	,,	200: —
för undervisning i skrifning, räkning och ladugårds- skötsel m. m.	,,	150: —
laborationer och försökskostnader	,,	1,200: —
undervisningsmateriel	,,	300: —
bidrag till underhåll af inventarier, instrument m. m.	,,	250: —
2 frielevplatser	,,	900: —
mathållning: 5 elever i öfra afdelningen:		
350 dagar å 1: 30 pr dag kr. 2,275: —		
" 5 elever i nedra afdelningen:		
350 dagar å 1: 10 pr dag ,, 1,925: —	,,	4,200: —
städning och uppässning	,,	400: —
bidrag till belysning och uppvärmning	,,	250: —
läkarevård och medicin	,,	150: —
<u>Summa</u>		<u>kronor 15,000: —</u>

Till 1893 års Riksdag hade Kongl. Maj:t framlagt förslag att äfven för år 1894 på extra stat för ändamålet anvisa ett anslag af 10,000 kronor, men Riksdagen hade beviljat allenast 8,000 kronor.

Derpå hade Kongl. Maj:t genom beslut den 19 maj 1893 fastställt stadgar för mejeriinstitutet vid Alnarp att tills vidare från och med den 1 november 1893 lända till efterrättelse. Enligt dessa stadgar bestode institutet, hvars styrelse utgjordes af styrelsen för Alnarps landbruksinstitut och hvars föreståndare vore föreståndaren vid landbruksinstitutet, af två särskilda afdelningar eller skolor, nemligen den *högre mejeriskolan*, hvars ändamål vore att meddela högre teoretisk äfvensom praktisk undervisning i grunderna för mejerihushållningens och boskapsskötselns utöfvande, samt *mejeriskolan* med ändamål att meddela öfning och färdighet i de till nämnda grenar af landthushållningen hörande arbetens utförande, ordnande och ledning samt att bibringa undervisning i de härför nödiga kunskapsämnen. Lärarne skulle utgöras af: en lärare i mejeriskötsel, hvilken, utom skyldighet att meddela undervisning och leda elevernas öfningar samt utöfva närmaste uppsigten öfver institutet och biträda föreståndaren, jemväl hade att, i den mån tillgängliga medel sådant medgäfve, anställa försök samt verkställa undersökningar och pröfningar af nya metoder, apparater och maskiner inom mejeriskötselns område; en assistent, som hade till åliggande att biträda läraren i mejeriskötsel vid undervisning, praktiska öfningar, försök och undersökningar; en mejeriinstruktör samt en extra lärare i byggnadslära; och skulle för öfrigt undervisningen bestridas af lärarne vid Alnarps landbruksinstitut.

Enligt befallning hade styrelsen för Alnarps landbruksinstitut med skrifvelse den 4 september 1893 till Kongl. Maj:t inkommit med förslag till stat för mejeriinstitutet för läroåret 1893—1894. Detta förslag, som å sid. 48 i statsrådsprotokollet finnes infördt, skilde sig från styrelsens år 1892 afgifna förslag endast derutinnan att, jemte det å inkomstsidan statsanslaget nedsatts från 10,000 kronor till 8,000 kronor, å utgiftssidan dels den förut till assistenten uppförda aflöning af 1,500 kronor uteslutits, dels ock det i 1892 års förslag med 1,200 kronor uppförda belopp till laborationer och försökskostnader nu minskats med 500 kronor eller till 700 kronor.

I sin skrifvelse hade styrelsen för landbruksstyrelsen härom anført:

Vid uppgörande af ifrågavarande förslag hade styrelsen icke sett sig i stånd att med de af Riksdagen anvisade medel tillgodose alla de behof, som undervisningsplanen upptog, utan deruti måst göra någon inskränkning. Med fästadt afseende på att hufvudvigten borde anses

ligga derpå, att sjelfva undervisningen i väsentliga delar kunde uppehållas, hade styrelsen trots sig hafva mest skäl att, till dess bättre tillgångar skulle kunna beredas, föreslå indragande af den assistent, som enligt stadgarne skulle tagas i anspråk särskildt för öfningar, försök och undersökningar, samt äfvenledes inskränkande af anslaget till försökskostnader. Att på andra områden åstadkomma besparingar ansåge styrelsen efter noggrannt öfvervägande knappast möjligt, såvida icke undervisningsplanen för institutet skulle väsentligen rubbas eller t. ex. frielevsinstitutionen indragas. Att nedsätta lönen för läraren i mejeriskötsel, som år 1882 af Kongl. Maj:t och Riksdagen blifvit vid dåvarande högre mejeriskola bestämd till 4,000 kronor, syntes styrelsen icke vara rimligt eller billigt, då lärarens arbete samtidigt nästan fördubblades. Ej heller vore det sannolikt, att en antaglig lärare i byggnads- och ångmaskinlära kunde erhållas för mindre lön än den föreslagna. Öfriga mindre utgifter syntes ej heller kunna inskränkas, såvida undervisningen på någorlunda tillfredsställande sätt skulle kunna hållas gående.

Genom bref den 20 oktober 1893 hade Kongl. Maj:t med förklarande, att assistentbefattningen vid mejeriinstitutet skulle under läroåret 1893—1894 hållas obesatt, funnit skäligt fastställa stat för institutet för sagda läroår i öfverensstämmelse med det af styrelsen afgifna förslaget.

Sedan Riksdagen för hvartera af åren 1895—1897 för ifrågavarande ändamål beviljat 8,000 kronor, hade Kongl. Maj:t för läroåren 1894—1897 enligt särskilda beslut, med förklarande att assistentbefattningen fortfarande skulle hållas obesatt, fastställt enahanda stat som den för läroåret 1893—1894 gällande, endast med den förändring, att titeln »laboratorie- och försökskostnader» ändrats till »laboratorie- och försökskostnader, studieresor» samt anslaget till läkarevård och medicin minskats med 50 kronor, som i stället anvisats till arfvode åt en räkenskapsförare.

Nu hade, enligt hvad af statsrådsprotokollet vidare inhemtas, styrelsen för Alnarps landtbruksinstitut i skrifvelse den 4 september 1896 hos Kongl. Maj:t gjort framställning om beviljande af ett till 10,000 kronor förhöjdt årsanslag för mejeriinstitutet samt till stöd härför anført följande:

De inskränkningar i den ursprungliga planen för undervisningens bedrivande, som i följd af nedsättningen i anslaget måst vidtagas och som under de första åren af mejeriinstitutets verksamhet, då materialet för undervisning och försök varit mycket ofullständigt och arbetsmetoderna ännu under pröfning, hade kunnat tänkas möjliga, visade sig nu alltmera besvärande och snart sagdt omöjliga att vidhålla, om mejeriinstitutet skulle kunna fylla sin

uppgift att så väl meddela en tidsenlig undervisning som följa och klargöra de i ständig utveckling stadda företeelserna på mejerihandteringens område. Då nemligen läraren i hufvudämnet, mejeriskötsel, enligt undervisningsplanen, utom dagliga laborationsöfningar i mars, april och maj månader samt tillsynen vid andra arbeten i laboratoriet och i mejeriet, hade att vid mejeriet vid föreläsa årligen 270 å 280 $\frac{3}{4}$ timmar och denne lärare dessutom såväl som lärarne i de öfriga viktigaste läroämnena alldeles saknade ett sakkunnigt biträde, som vid öfningar, undersökningar och försök kunde utöfva den dervid ovilkorligen nödiga tillsynen och kontrollen, vore det lätt att inse, att de med såväl en lägre som en högre undervisnings alla delar sysselsatte lärarne dels skulle finna föga tid att planlägga och anordna öfningar och försök utöfver de alla enklaste, dels ock vore förhindrade att tillräckligt noga öfvervaka desamma, hvarigenom försöken förlorade en stor del af sitt värde.

Då dertill komme, att det förut skäligen obetydliga anslaget till försökskostnader genom inskränkningen blifvit nedsatt nästan till hälften, blefve följden häraf den, att den kunskap och erfarenhet, som eljest skulle kunna föra mejeriet framåt, nu delvis förnöttes uti löpande göromål och enklare undervisning, som lätteligen kunde bestridas af ett biträde samt, framför allt, att en gryende försöks- och öfningsverksamhet icke kunde få tillfälle utveckla sig, och styrelsen ville i detta sammanhang särskildt framhålla, att de bakteriologiska studier och undersökningar, som uti nutidens mejerihandtering spelade en så betydlig rol, vore hardt när omöjliga att utan en pålitlig assistent företaga. Under sådana förhållanden och då Kongl. Maj:ts stadgar för mejeriet, å ena sidan, ålade institutets lärare att anställa försök och undersökningar, samt att äfven söka anordna bakteriologiska undersökningar och, å andra sidan, genom upptagande af en assistent och bestämmande af dennes verksamhet erkänt behöfvat af en sådan, hade styrelsen, som funne, att anställande af en dylik assistent och ökande af anslaget till försök omöjligen kunde af nu anvisade anslagsbeloppet, 8,000 kronor, bestridas, utan att dertill behöfdes ett tillägg af minst 1,500 kronor för assistenten och 500 kronor till försöken eller tillsammans minst 2,000 kronor, ansett det vara sin skyldighet att fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på denna vid mejeriet alltmer framträdande betänkliga brist och af denna anledning tillåtit sig göra nu förevarande framställning.

Uti häröfver inforadt och den 19 september 1896 till Kongl. Maj:t afgifvet utlåtande hade landbruksstyrelsen, med anmälan hurusom hushållningssällskapens i Stockholm år 1895 församlade ombud uti skrifvelse af den 20 november samma år anhållit, att styrelsen måtte söka bereda tillräckligt anslag för komplettering af mejeriet vid Alnarp, och med fullt instäm-

mande i hvad styrelsen för landbruksinstitutet i förevarande afseende anført, för sin del förordat bifall till ifrågavarande framställning.

För egen del har departementschefen genom hvad i ärendet sålunda förekommit funnit ådagalagdt, att det med mejeriinstitutet vid Alnarp afsedda ändamål icke kunde uppnås, utan att det hittills utgående anslaget, 8,000 kronor, höjdes till det ursprungligen afsedda samt nu af styrelsen för landbruksinstitutet och af landbruksstyrelsen förordade beloppet 10,000 kronor.

Den af Kongl. Maj:t nu äskade förhöjningen af ifrågavarande anslag från 8,000 kronor till 10,000 kronor är, såsom redogörelsen i statsrådsprotokollet gifver vid handen, afsedd dels till aföning med 1,500 kronor åt en assistent, hvilkens åliggande enligt stadgarne för mejeriinstitutet skulle vara att biträda läraren i mejeriskötsel vid undervisning, praktiska öfningar, försök och undersökningar, dels ock till ökning med 500 kronor i det för laboratorie- och försökskostnader nu anvisade belopp. Härigenom skulle, enligt den af mejeriinstitutets styrelse gjorda framställning, för mejerihandteringen viktiga undersökningar och försök, som det jemlikt stadgarne åligger läraren i mejeriskötsel att verkställa, kunna komma till utförande i vidsträcktare mån än som hittills kunnat ske, bland annat af den anledning, att denne lärare varit strängt upptagen af sin undervisningsskyldighet och andra åligganden. Det förefaller emellertid utskottet, som om vid ifrågavarande läroanstalt, hvilken, enligt den öfver dess verksamhet under läroåret 1894—1895 afgifna berättelse, haft endast sju lärjungar, deraf två i den högre mejeriskolan och fem i mejeriskolan, men tillsammans tio lärare, de uppgifter, läraren i mejeriskötsel har att fylla, icke skulle vara mera betungande, än att han utan minskning i öfriga åligganden borde kunna egna ej obetydlig tid åt omförmälda undersökningar och försök. Med afseende härå och då det synes kunna ifrågasättas, huruvida icke, derest för ett verksamt bedrivande af ifrågavarande undersökningar med nödvändighet erfordras större tillgångar till bestridande af laborationskostnader, medel härtill skulle kunna utan anlitan af statens mellankomst åvägbringas, har utskottet icke funnit skäl tillstyrka den begärda förhöjningen i anslaget, utan ansett, att detsamma jemväl för nästkommande år bör utgå med samma belopp, som för åren 1894—1897 blifvit beviljadt. Utskottet hemställer alltså,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen, för uppehållande af undervisningen vid mejeriinstitutet vid Alnarp, på extra stat för år 1898 anvisar ett anslag af 8,000 kronor.

Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar.

23:o) Med anledning af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet,

*Ang. anslag
till allmänna
landbruks-
nåden.*

[21.]

att Riksdagen må såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för *allmänna landbruksmöten* på extra stat för år 1898 anvisa 7,500 kronor.

Ang. anslag
till prisbelö-
ningar vid
allmänna
landbruks-
möten.
[22.]

24:o) Vidare och på grund af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till *prisbelöningar vid allmänna landbruksmöten* för husdjur, redskap och maskiner samt ladugårdsprodukter, sädesslag och andra jordbruksalster å extra stat för år 1898 anvisa 12,500 kronor.

Ang. anslag
till agri-
kulturkemiska
stationer.
[23.]

25:o) Med anledning af hvad Kongl. Maj:t i sådant hänseende förelagit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må såsom bidrag till underhåll af *sju kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof* — inom de orter, der landsting eller hushållningssällskap, hvar för sig eller i förening, förbundet sig att upprätta laboratorium och bekosta lokal för detta jemte bostad eller hyresmedel för kemist och assistent samt bekosta aflöningen till dessa och laboratorietjenaren äfvensom årliga utgifterna för laboratoriets underhåll samt till inköp af böcker och inventarier för stationens behof — på extra stat för 1898 anvisa ett anslag af 4,000 kronor för hvarje station eller tillhopa 28,000 kronor.

Ang. anslag
till en
kemisk-växt-
biologisk
anstalt inom
Norrbottens
län.
[24.]

26:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen, att såsom bidrag till underhåll af en för öfre Norrland afsedd *kemisk-växtbiologisk anstalt inom Norrbottens län* på extra stat för år 1898 anvisa 5,000 kronor.

Af det i ärendet förda statsrådsprotokollet (sid. 52—56) inhemtas, bland annat, att Norrbottens läns hushållningssällskap uti en till Kongl. Maj:t stäld, af landbruksstyrelsen med utlåtande af den 13 november 1896 till Kongl. Maj:t öfverlemnad skrift på anförda skäl anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att såsom bidrag till ifrågavarande anstalt för år 1898 anvisa ett anslag af 7,000 kronor, samt att nämnda läns landsting uti en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet med skrifvelse den 15 november 1896 insänd skrift förenat sig i berörda hemställan.

Efter att hafva redogjort för dessa ansökningar jemte myndigheternas deröfver afgifna yttranden, har departementschefen förklarar, att, ehuru hvad

i ärendet förekommit syntes utmärka, att det för ifrågavarande anstalt hittills utgående anslag blifvit väl knappt tillmätt, departementschefen dock icke funne skäl att redan nu ifrågasätta en förhöjning af det belopp, hvartill anslaget till anstalten af 1894 års Riksdag blifvit bestämdt.

Då omförmälda, hos Kongl. Maj:t gjorda ansökningar om förhöjning af det till ifrågavarande anstalt hittills utgående anslag af 5,000 kronor icke för närvarande funnits påkalla någon åtgärd från Kongl. Maj:ts sida, saknar utskottet anledning att inlåta sig på granskning af de skäl, som till stöd för anslagsförhöjningen blifvit af vederbörande anförda; och får utskottet, som anser att statsverkets bidrag till anstalten fortfarande bör bibehållas vid oförändradt belopp, alltså hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1895—1897 egt rum, såsom bidrag till underhåll af en för öfre Norrland afsedd kemisk-växtbiologisk anstalt inom Norrbottens län — under vilkor att länets landsting och hushållningssällskap till anstaltens underhåll bidraga med sammanlagdt minst 3,000 kronor — på extra stat för år 1898 anvisa ett anslag af 5,000 kronor.

27:o) På grund af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet,

Ang. anslag till frökontrollanstalter.

[25.]

att Riksdagen, i likhet med hvad allt sedan år 1887 egt rum, må på extra stat för år 1898 till Kongl. Maj:ts förfogande anvisa ett anslag af 10,000 kronor, för att med högst 1,000 kronor för hvarje anstalt användas till understöd åt sådana *frökontrollanstalter*, som af landsting eller hushållningssällskap, hvart för sig eller i förening, understödjas med minst samma belopp som statsbidraget och hvilka anstalter vilja underkasta sig de vilkor och föreskrifter i afseende på analysmetoder och öfriga förhållanden, som af Kongl. Maj:t fastställas.

28:o) Vidare hemställer utskottet,

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, må jemväl för år 1898, till utbildande af en *elev i boskapsskötsel och mejerihushållning*, på extra stat anvisa ett belopp af 1,000 kronor.

Ang. anslag till en elev i boskapsskötsel och mejerihushållning.

[26.]

Ang. anslag
till svenska
mosskultur-
föreningen.

[27.]

29:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, till understöd åt svenska mosskulturföreningen, på extra stat för år 1898 anvisa ett anslag af 13,500 kronor.

Med afseende å denna framställning har departementschefen till statsrådsprotokollet erinrat derom, att Riksdagen såsom understöd till svenska mosskulturföreningen på extra stat för hvartera af åren 1890 och 1891 beviljat 5,000 kronor och för hvart af åren 1892—1896 ett belopp af 10,000 kronor, hvarförutom Riksdagen för år 1892 beviljat ett särskildt anslag af 4,000 kronor för bestridande af kostnaderna för föreningens deltagande i 17:de allmänna landtbruksmötets utställning i Göteborg år 1891; samt att nästlidna års Riksdag, till hvilken, liksom till de två närmast föregående årens riksdagar, af Kongl. Maj:t gjorts framställning om höjande till 15,000 kronor af det till föreningens understödjande beviljade anslag, beslutit att endast på det sätt bifalla omförmälda framställning att, till understöd åt föreningen, å extra stat för innevarande år anvisades ett belopp af 13,500 kronor, vid meddelande af hvilket beslut Riksdagen tillika uttalat den uppfattning, att efter en sådan anslagsförhöjning anspråken på statsbidrag till mosskulturföreningen måtte för en längre följd af år begränsas till högst samma belopp, som det för detta år beviljade. Utom nu nämnda bidrag af statsmedel — fortsätter departementschefen — hade Kongl. Maj:t af tillgängliga medel anvisat dels, såsom bidrag till utgifvande af föreningens tidskrift, för hvartera af åren 1888 och 1889 600 kronor och för hvartera af åren 1890 och 1891 1,000 kronor, dels ock, för bestridande af kostnaderna för föreningens deltagande i 18:de allmänna landtbruksmötets utställning i Malmö år 1896, ett belopp af 4,000 kronor.

Mosskulturföreningen hade nu, enligt hvad af statsrådsprotokollet inhemtas, uti en till Kongl. Maj:t ingifven, den 12 oktober nästlidna år dagtecknad skrift gjort framställning om aflåtande till innevarande års Riksdag af proposition om ett statsbidrag till föreningen för år 1898 af 15,000 kronor.

I sin berörda skrift hade föreningen rörande sitt ändamål och sin allmänna verksamhetsplan hänvisat till derom förut afgifna redogörelser äfvensom till upplysning om föreningens verksamhet under år 1895 återopat en derom upprättad, ansökningen bifogad berättelse, hvaraf inhemtades, bland annat, att föreningens inkomster under sagda år utgjort 30,441 kronor 4 öre och utgifterna uppgått till 30,656 kronor 66 öre, samt att föreningens tillgångar utöfver skulderna vid slutet af samma år utgjort 22,057 kronor 91 öre.

Till stöd för sin ansökning hade föreningen vidare anfört följande. Om föreningen skulle kunna fullfölja sin arbetsplan samt för vårt lands

mossodlare och torfindustriidkare vara till det gagn, hon själf önskade och af henne alltmer kräfdes, vore det för föreningen oundgängligen nödigt att kunna förfoga öfver erforderliga medel. Att föreningen icke numera kunde inskränka sin verksamhet, vore en följd af den utveckling, densamma under de senaste åren måst vinna på grund af mosskulturens ständiga framåtskridande samt till följd af de allt mer växande krafven från allmänhetens och hennes egen sida. Långt ifrån att minskas, ökades tvärtom antalet af de frågor, som, med en fullständigare kännedom om landets torfmarker med dessas af olika höjd- och klimatförhållanden beroende skiljaktigheter, framstälde sig rörande odlingsmetoder, gödsling, jordförbättringsmedel, kulturväxter o. s. v., och för besvarandet af dessa alltjemt ökade spörsmål fordrades ständigt nya undersökningar i laboratoriet eller i naturen, ständigt nya försök å experimentalfälten. Likaledes stegrades för hvarje år de fordringar, som ställes på föreningens tjenstemän, särskildt kulturingeniören, till bestyrkande hvarat återopades att, enligt den omförmälda berättelsen öfver föreningens verksamhet 1895, kulturingeniören, som år 1890 varit stadd i förrättningar under 111 dagar, deraf 61 resdagar och 50 förrättningsdagar, år 1895 varit stadd i förrättningar 176 dagar, deraf 43 resdagar och 133 förrättningsdagar. Så glädjande detta bevis på allmänhetens förtroende och ökade intresse än vore, så kunde det å andra sidan icke annat än väcka oro, att föreningen inom en snar framtid icke skulle vara i stånd att tillmötesgå alla requisitioner eller hinna låta inspektera sina försöksfält, det ville med andra ord säga, att af brist på nödiga arbetskrafter hvarken kunna i tillräcklig grad meddela mossodlare önskade råd och upplysningar eller draga nytta af sina egna försöksfält i provinserna. Vidare vore förverkligandet af tanken på anläggande af s. k. mosskolonier så pass viktigt för vidsträckta delar af Sverige, att det skulle vara högligen att beklaga, om den pröfning af sakens tillämplighet för vårt land, föreningen afsåge att påbörja genom anordnande af två sådana kolonier å försöksfältet vid Flahult, skulle genom bristande penningemedel undanskjutas till en oviss framtid eller rent af hindras, något som lätteligen kunde befaras, derest föreningen hädanefter som hittills skulle nödgas för mosskolonifrågans utredning vara hänvisad till enskild offervillighet. Behovet af statens kraftiga understöd vore sålunda för föreningen alltjemt stort och trängande.

Landtbruksstyrelsen, som undfått befallning att öfver mosskultur-föreningens nu omförmälda framställning sig utlåta, hade i yttrande af den 21 oktober 1896, under erinran att styrelsen i sina med anledning af ansökningar från föreningen om statsunderstöd afgifna utlåtanden städse sökt framhålla önskvärdheten deraf, att föreningen komme i åtnjutande af sådant understöd till det belopp, föreningen uti sina allt sedan år 1891 gjorda

framställningar i ämnet ansett erforderligt för ett fullständigt uppnående af föreningens ändamål eller 15,000 kronor, vidare yttrat, att styrelsen äfven med anledning af nu förevarande ansökan skulle för sin del velat föreslå beviljandet af ett statsunderstöd till nyssberörda belopp åt denna om svenska mosskulturen högst förtjenta förening, hvars fortsatta verksamhet för sitt för hela vårt land viktiga ändamål vore i hög grad önskvärd, men att landtbruksstyrelsen med afseende å ofvannämnda, af sistlidna års Riksdag uttalade uppfattning såge sig förhindrad att för närvarande förorda beviljandet af högre anslag åt föreningen än det senast af Riksdagen anvisade.

För egen del har departementschefen förklarat att, då svenska mosskulturföreningens gagnande verksamhet fortfarande vore förtjent att af staten understödjas, han icke tvekade tillstyrka, att sådant understöd fortfarande måtte beredas föreningen, men att, i betraktande af de åsigt, nästlidna års Riksdag uttalat i fråga om begränsande för en längre följd af år af det till föreningen utgående statsanslag till det förhöjda belopp, nämnda Riksdag till föreningens understödjande för innevarande år beviljat, departementschefen funne sig nu icke böra göra någon hemställan om förhöjning af sagda anslagssumma.

Angående vilkoren för anslaget åtnjutande borde, enligt departementschefens åsigt, meddelas hufvudsakligen enahanda bestämmelser, som i fråga om anslaget för innevarande år blifvit stadgade, och sålunda, bland annat, att ett för statens räkning utsedt ombud, för hvilket kostnaden borde bestridas af föreningen, skulle deltaga i revisionen af föreningens förvaltning med skyldighet att om revisionen afgifva yttrande till landtbruksstyrelsen, samt att föreningen fortfarande skulle vara underkastad särskild inspektion från statens sida af föreningens verksamhet, hvilken inspektion framdeles, likasom för innevarande år, borde tillkomma landtbruksstyrelsen.

Utskottet har i sammanhang med Kongl. Maj:ts omförmälda framställning haft att behandla en af herr *G. Benedicks* med flere i Första Kammaren väckt motion (n:o 39), deruti föreslagits, att Riksdagen måtte till understöd åt svenska mosskulturföreningen på extra stat för år 1898 anvisa ett anslag af 15,000 kronor.

Till stöd för sitt yrkande hafva motionärerna, under åberopande af mosskulturföreningens ofvan omförmälda ansökning om ökad statsbidrag, tillika meddelat, att, efter det denna ansökning till Kongl. Maj:t ingifvits, föreningen, för att kunna bibehålla sin förtjente kulturingeniör, måst bevilja honom en med 500 kronor förhöjd årslön och dessutom högre dagarfvode, hvarigenom föreningens årliga utgifter ökats med tillsammans inemot 1,000 kronor.

Af den i statsrådsprotokollet meddelade redogörelsen i ämnet äfvensom af hvad i förevarande motion anförts anser utskottet framgå, att mosskulturföreningen för att kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sin för vårt lands odling betydelsefulla uppgift fortfarande är i behof af oförminskadt statsunderstöd. I anledning häraf och då den i motionen gjorda framställning om förhöjning i det nu till föreningen utgående anslaget, 13,500 kronor, synes utskottet på grund af 1896 års Riksdags ofvan omnämnda uttalande om statsbidragets begränsning till nämnda belopp icke böra vinna afseende, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning och med afslag å den utaf herr Benedicks med flere i ämnet väckta motion i hvad den skiljer sig från Kongl. Maj:ts proposition, må till understöd åt svenska mosskulturföreningen på extra stat för år 1898 anvisa ett anslag af 13,500 kronor.

30:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för fortsättande under år 1898 af de *geologiska undersökningarna* och utgifvande af derpå grundade kartor, afhandlingar och uppsatser, bevilja ett extra anslag för samma år till belopp af 95,500 kronor.

Ang. anslag till geologiska undersökningarna.
[28.]

Vid föredragning af detta ärende inför Kongl. Maj:t har departementschefen anmält en af chefen för Sveriges geologiska undersökning med skrifvelse den 18 november 1896 öfverlemnad förslagsberäkning öfver de under år 1898 till fullföljande af de geologiska arbetena erforderliga medel, enligt hvilken beräkning utgifterna upptagits till 96,000 kronor, deraf för

Aflöningen.

Löner och arfvoden samt ersättning till tillfälliga biträden kronor 59,950: —

Fältarbetena.

Rese- och traktamentsersättning m. m. » 19,000: —

Byråafdelningen.

Inventarier, ritmateriel, kemikalier o. d. » 2,000: —

Biblioteket och samlingarna.

Böcker, kartor och samlingarne » 1,700: —

Transport kronor 82,650: —

Transport kronor 82,650: —

Kart- och boktrycket.

Tryckning af kartor, beskrifningar och uppsatser samt
originalritningar..... » 12,000: —

Värme och diverse utgifter.

Omkostnader » 1,350: —

Summa kronor 96,000: —

Denna förslagsberäkning öfverensstämde, enligt hvad departementschefen vidare yttrar, i afseende å utgifterna med den, som för detta år framlades för 1896 års Riksdag, med undantag deraf, att dels aflöningssumman höjts med 1,000 kronor, hvilket betingades deraf, att löneförhöjning beräknats för två geologer, som enligt gällande bestämmelser skulle från och med år 1898 blifva dertill berättigade, dels posten för fältarbetena minskats med 1,500 kronor, motsvarande ett anslag, som för geologiska arbeten i Nerike under innevarande år utginge från Örebro läns landsting och hushållnings-sällskap.

Till betäckande af dessa utgifter påräknade chefen omkring 500 kronor genom försäljning af kartor och andra publikationer; och det anslagsbelopp, som borde för år 1898 af Riksdagen begäras, beräknades därför af chefen till 95,500 kronor.

Efter meddelande häraf har departementschefen, med erinran, hurusom chefen för den geologiska undersökningen erhållit befallning att afgifva utlåtande i anledning af Riksdagens i skrifvelse den 14 maj 1895 framställda anmärkning mot de jordartskartor med terrängbeteckning, hvilka då blifvit såsom prof utgifna, vidare anført, att, sedan chefen för den geologiska undersökningen, som i anledning af Riksdagens ofvan berörda uttalande låtit anställa nya tryckförsök, dervid valts en ljusare, mera genomskinlig färgbeteckning för den jordart, jökelgrus, som upptager den största arealen och hvars beteckning därför har ett afgörande inflytande på kartans utseende, numera inkommit med det infordrade utlåtandet och dervid bifogat prof å kartor utförda med nyss antydda beteckning, hvilka kartor syntes nöjaktigt motsvara anspråken på prydighet och läslighet, Kongl. Maj:t den 9 december 1896 pröfvat frågan om de geologiska kartornas utgifningssätt och därför stadgat följande grunder:

»1:o Utgifningen af kombinerade berg- och jordartskartor i skalan 1 : 200,000 utan terrängbeteckning skall upphöra.

2:o) Öfver de delar af landet, hvilka de hittills utgifna geologiska kartorna icke omfatta och öfver hvilka topografiska kartblad i skalan 1 : 100,000 utgifvits eller komma att utgifvas, skola med de undantag, som nedan stadgas, samtidigt utgifvas dels jordartskartor med terrängbeteckning i skalan 1 : 100,000, tryckta på underlag af de topografiska kartbladen, och dels bergartskartor utan terrängbeteckning i skalan 1 : 200,000; börande framdeles i mån af tillgängliga medel sådana kartor utgifvas jemväl öfver de delar af landet, hvilka redan kartlagts i skalan 1 : 200,000.

3:o) Öfver Blekinge län (bladen Karlskrona och Karlshamn) skola utgifvas plankartor i skalan 1 : 100,000 efter samma grunder, som för hittills offentliggjorda kartblad i skalan 1 : 200,000 blifvit följda, jemte bergartskartor i skalan 1 : 200,000; börande framdeles, då bättre topografiskt underlag erhålles, äfven öfver dessa områden utgifvas jordartskartor med terrängbeteckning i skalan 1 : 100,000.

4:o) Öfver Göteborgs och Bohus län skola, derest icke vid försök, som böra an ställas, de upprättade topografiska kartbladen befinnas användbara såsom underlag för jordartskartor i skalan 1 : 100,000, utgifvas plankartor i skalan 1 : 100,000, grundade på de redan utförda fältarbetena, jemte bergartskartor i skalan 1 : 200,000; börande i allt fall jemväl öfver dessa områden framdeles, sedan dugligt topografiskt underlag erhållits, utgifvas jordartskartor med terrängbeteckning i skalan 1 : 100,000.

5:o) Öfver de områden, som äro upptagna å kartbladen Örkellunga, Börringekloster, Söfdeborg, Trelleborg, Ystad, Medevi och Malingsbo, skola utgifvas plankartor i skalan 1 : 50,000 åtföljda af bergartskartor i skalan 1 : 300,000.

6:o) I lämpliga skalor skola utgifvas såväl öfversigtskartor som, der skalan 1 : 100,000 visar sig otillräcklig, specialkartor i större skala.

7:o) Samtliga geologiska kartblad skola åtföljas af beskrifningar.»

Slutligen har departementschefen, med förmälan att de sålunda meddelade bestämmelserna icke inverkade på frågan om det anslag, som för år 1898 borde för de geologiska undersökningarna anvisas, i öfverensstämmelse med den af chefen för undersökningen uppgjorda förslagsberäkning hemställt om proposition till Riksdagen af ofvannämnda innehåll.

Utskottet, som vid Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke haft något att erinra, hemställer,

att Riksdagen må, för fortsättande under år 1898 af de geologiska undersökningarne och utgifvande af derpå

grundade kartor, afhandlingar och uppsatser, bevilja ett extra anslag för samma år till belopp af 95,500 kronor.

Befrämjande i allmänhet af slöjderna.

Ang. en andre
instruktör i
husslöjd.
[29.]

31:o) Med anledning af hvad Kongl. Maj:t derom föreslagit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må på extra stat jemväl för år 1898 anvisa:

a) till *anställande af en andre instruktör i husslöjd* 2,000 kronor; och

b) såsom *personligt ålderstillägg till andre instruktören Jonas Wallander*, derest han fortfarande i denna egenskap med godt vitsord tjenstgör, 500 kronor.

Ang. anslag
till väfskolan
i Borås.
[30.]

32:o) Vidare hemställer utskottet,

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, må på extra stat jemväl för år 1898 bevilja *dels*, såsom bidrag till upprätthållande af *wäfskolan i Borås* — med vilkor att från Elfsborgs läns landsting eller eljest tillskjutes ett belopp, motsvarande minst hälften af statsanslaget — 3,800 kronor och *dels*, såsom bidrag till *aflönande af en andre lärare* vid samma skola, 1,000 kronor, under vilkor att enahanda belopp varder för ändamålet från nämnda läns landsting eller eljest tillskjutet.

Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart.

Ang. anslag
till handels-
undervisning.
[31.]

33:o) Med anledning af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning och under hänvisning till hvad i ämnet blifvit till statsrådsprotokollet (sid. 63 —68) anfördt, hemställer utskottet,

att Riksdagen må på extra stat för år 1898 anvisa ett anslag af 15,000 kronor för att af Kongl. Maj:t användas till understöd åt *Göteborgs handelsinstitut* och

grosshandels societetens i Stockholm handelsskola, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut, under förutsättning, hvad Göteborgs handelsinstitut beträffar, att Göteborgs stadsfullmäktige och, hvad Schartaus handelsinstitut beträffar, att grosshandels societeten i Stockholm fortfarande till instituten lemna årligt understöd till minst samma belopp som hittills, samt på de vilkor i öfrigt, som Kongl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

34:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för år 1898 på extra stat anvisa

dels ett anslag af 15,000 kronor att af Kongl. Maj:t användas till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar;

dels ock ett anslag af 10,000 kronor till handelsstipendier.

Till statsrådsprotokollet har departementschefen i detta ärende erinrat, hurusom Riksdagen för hvart af åren 1888—1895 på extra stat beviljat ett anslag af 20,000 kronor att af Kongl. Maj:t användas till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar, samt att, sedan Kongl. Maj:t uti den till 1895 års Riksdag aflåtna proposition om statsverkets tillstånd och behof, i ändamål att möjliggöra inrättande af handelsstipendier, för år 1896 äskat ett förhöjdt anslag af 28,500 kronor att för ofvan nämnda ändamål af Kongl. Maj:t användas, men Riksdagen allenast på det sätt bifallit denna framställning, att Riksdagen för år 1896 till ändamålet anvisat samma belopp, som de föregående åren beviljats, eller 20,000 kronor, 1896 års Riksdag, till hvilken Kongl. Maj:t aflåtit framställning om beviljande för år 1897 till ifrågavarande ändamål af 20,000 kronor, dels på det sätt bifallit denna framställning, att Riksdagen på extra stat för år 1897 beviljat ett anslag af 15,000 kronor att af Kongl. Maj:t användas till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar, samt dels jemväl å extra stat för år 1897 anvisat ett anslag af 10,000 kronor till handelsstipendier.

I hvad anginge användningen af förstnämnda för innevarande år beviljade anslag å 15,000 kronor, hade, enligt hvad departementschefen vidare anfört, Kongl. Maj:t genom beslut den 27 november 1896 deraf anvisat 8,500 kronor till mejeriagenturen i Manchester och 5,000 kronor till fiskeriagenturen i Norra Tyskland, hvarjemte Kongl. Maj:t förklarar sig vilja framdeles förordna om dispositionen af återstående 1,500 kronor.

Beträffande åter anslaget å 10,000 kronor till handelsstipendier, hade

*Ang. anslag
dels till be-
främjande af
svenska alsters
afsättning i
utlandet och
dels till
handels-
stipendier.*

[32 o. 33.]

Kongl. Maj:t genom beslut samma dag i fråga om stipendiernas utdelning och de fordringar, som å deras innehafvare borde ställas, förordnat:

att stipendiernas fördelning skulle bestämmas af Kongl. Maj:t efter förslag af kommerskollegium;

att för kompetens till erhållande af dylikt stipendium skulle erfordras att styrka sig ej mindre hafva med goda betyg genomgått antingen handelsinstitut eller högre tekniskt läroverk eller ock på annat sätt förskaffat sig motsvarande teoretiska förkunskaper, än äfven hafva förvärfvat praktiska insigter i handelsväsendet antingen genom sjelfständig agenturverksamhet med artiklar, som kunde blifva af någon betydelse för svensk export, eller genom någon tids väl vitsordad kontorsverksamhet på handelskontor eller vid industriell anläggning, helst sådan, der verksamheten omfattade artiklar af nyssberörda slag;

att vid stipendiernas fördelning hänsyn företrädesvis skulle tagas till de sökandes praktiska duglighet och förfarenhet i handel och industri;

att stipendiat finge antingen uppehålla sig å någon viss handelsplats i det land, der han önskade vinna vidare utbildning, eller besöka flera länder och handelsplatser, likasom han ock finge taga anställning på utländskt handelskontor, vare sig såsom volontär eller mot lön;

att stipendiebeloppet, som i regel finge utgöra 2,000 till 5,000 kronor för år, skulle i hvarje särskildt fall bestämmas med hänsyn till, bland annat, aflägsenheten af och lefnadskostnaderna i det eller de länder, stipendiat skulle besöka;

att stipendiat skulle vara skyldig att inom tid, som vid stipendiets tilldelande bestämdes, inställa sig i det land eller något af de länder, der han skulle uppehålla sig under stipendietiden, samt i öfrigt ställa sig till efterrättelse hvad som vid stipendiets tilldelande blefve bestämdt i fråga om så väl den eller de utrikes platser, han skulle besöka, som ock föremålet för hans verksamhet med mera;

att stipendiat skulle vara skyldig att för hvarje halft år af stipendietiden rörande sin verksamhet och sina iakttagelser beträffande handelsförhållanden, afsättningsmöjligheter för svenska varor med mera i det främmande land, der han vistades, eller det land eller de länder, han under sina resor besökt, afgifva berättelse, som skulle till kommerskollegium insändas senast inom två månader efter utgången af den tid, berättelsen skulle omfatta, samt vara åtföljd af intyg att stipendiaten uppehållit sig i det land eller de länder, som i berättelsen afsåges, äfvensom, derest stipendiaten vunnit anställning hos affärsman i utlandet, af intyg derom samt rörande arten af den tjenstgöring, som dervid varit honom ålagd;

samt att af stipendiebeloppet finge af stipendiat eller hans befullmäktigade ombud lyftas en tredjedel vid utresan eller, derest stipendiat redan vistades i det land, der han tänkte vidare uppehålla sig, genast efter stipendiets beviljande, den andra tredjedelen efter det den första samt den sista tredjedelen efter det den andra halfårsberättelsen afgifvits och godkänts; med stadgande, att nyssberörda berättelser skulle, i den mån sådant af kommerskollegium pröfvades lämpligt, i tryck offentliggöras.

I sammanhang härmed hade Kongl. Maj:t uppdragit åt kommerskollegium att låta, genom kungörelse i allmänna tidningarne, anmana de personer, som önskade vid fördelningen af ifrågavarande anslag till handelsstipendier komma i åtanke, att inom viss tid till kollegium ingifva sina till Kongl. Maj:t ställda ansökningar i ämnet med bifogande dervid af, förutom prestbevis, de betyg och intyg, som de kunde förete, samt med uppgift å det land eller de länder, dit sökanden ämnade begifva sig, jemte den plan för sin verksamhet, sökanden tänkte under vistelsen utomlands följa, samt att derefter till Kongl. Maj:t, med bifogande af de inkomna ansökningshandlingarne, afgifva förslag till stipendiater, det belopp, som ansåges bära hvar af dem tillkomma, och de närmare bestämmelser angående stipendiats verksamhet och orten därför, som kunde finnas bära meddelas.

Slutligen har departementschefen såsom sin åsigt uttalat, att anvisande af medel för ifrågavarande ändamål jemväl för 1898 vore af nöden, samt att någon anledning att nu ifrågasätta ändring i de belopp, hvartill förenämnda anslag senast blifvit bestämda, icke förekomme, helst någon erfarenhet om tillräckligheten eller otillräckligheten af det för handelsstipendier beviljade anslag ännu ej kunnat vinnas.

Med anslutning härtill hemställer utskottet,

att Riksdagen må jemväl för år 1898 på extra stat anvisa

a) ett anslag af 15,000 kronor att af Kongl. Maj:t användas till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar;

b) ett anslag af 10,000 kronor till handelsstipendier.

Befrämjande i allmänhet af bergsbruket.

35:o) På grund af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet,

Bih. till Riksd. Prot. 1897. 4 Saml. 1 Afd. 5 Häft.

8

Ang. anslag till bergsskolorna i Filipstad och Falun.

[34.]

att, under vilkor att *bergsskolorna i Filipstad och Falun* med dertill hörande skolor för bergsarbetare komma att jemväl under år 1898 försätta sin verksamhet i enahanda omfång och utsträckning som hittills och underkasta sig den inspektion, Kongl. Maj:t finner skäligt bestämma, Riksdagen må, i likhet med hvad förut för flera år egt rum, på extra stat för år 1898 anvisa ett belopp af 14,000 kronor att till bruks societetens fullmäktige i jernkontoret utbetalas.

Anordnande af fabriksinspektion.

Ang. anslag
till anordnan-
de af fabriks-
inspektion.

36:o) Med anledning af Kongl. Maj:ts härom gjorda framställning hemställer utskottet,

[35.]

att Riksdagen må, för *anordnande af fabriksinspektion*, på extra stat för år 1898 anvisa: till aflöning åt fem inspektörer 25,000 kronor med 5,000 kronor till hvar, för år räknadt, till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter 3,000 kronor samt till Kongl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer 2,000 kronor, eller tillhopa 30,000 kronor.

Ersättning för af statskontoret gjorda förskott.

Ang. ersätt-
ning för af
statskontoret
gjorda för-
skott.

[36.]

37:o) Af statsrådsprotokollet inhemtas, att, enligt hvad statskontoret anmält, nämnda embetsverk förskjutit följande belopp, hvilka borde anmälas till ersättande af Riksdagen under sjetten hufvudtiteln, nemligen:

ersättning till Blekinge läns ränteri för derifrån till länsmannen H. Bolling, såsom innehafvare af bostället n:r 1 Möllekulla, förskjutten räntegodtgörelse för tiden från den 14 mars 1894 till och med den 13 mars 1895 för från bostället exproprierad jord	kronor	45: 28
godtgörelse för från Elfsborgs läns ränteri till innehafvaren af länsmansbostället Rennelanda Stommen utbetalad ersättning för mark, som för en väganläggning tagits i anspråk från bostället	„	10: —

Transport kronor 55: 28

Transport kronor	55: 28
godtgörelse för från Kristianstads läns ränteri till innehafvaren af länsmansbostället Nybygget n:o 1 utbetalad ersättning för mark, som för en jernvägsanläggning tagits i anspråk från bostället	9: 76
godtgörelse för afkomst af boställen, som, enligt kongl. brefvet den 31 maj 1878, innehafvare af länsmanstjänster, hvarmed boställen varit förenade, egt undfå i anledning deraf, att företrädarne åtnjutit fardagsår	2,973: 73
aföningsfyllnad med anledning af tre länsmansboställens indragning	788: 33
till kommerskollegium, enligt kongl. brefvet den 17 juni 1893, utanordnade medel för godtgörande af vissa utgifter och kostnader för svenskt sjöfolk m. m.	32,300: —
till medicinalstyrelsen, på grund af kongl. brefvet den 24 januari 1896, utanordnade medel till bestridande af kostnader för genomförande af åtgärder till förekommande af kolerans införande och utbredning i riket	10,000: —
godtgörelse, på grund af kongl. brefvet den 20 mars 1896, till lotsstyrelsen för förskjutna kostnader för anordnande af observationsplatser för koleran	536: 45
ersättning, på grund af kongl. brefvet den 5 juni 1896, till Göteborgs och Bohus läns ränteri för derifrån utbetalda kostnader för karantänsinrättningens på Käsö räkning med anledning af år 1895 befaradt utbrott af kolerafarsoten	207: 35
godtgörelse, på grund af kongl. brefvet den 11 september 1896, till Stockholms läns ränteri för derifrån utbetalda kostnader för rågångsreglering mellan Fejans karantänsanstalt och $\frac{1}{2}$ mantal Tjockö n:o 1 i Rådmansö socken	275: 48
kostnaderna för en, på grund af kongl. bref den 27 april 1894, genom utsedde komiterade verkställd utredning af frågan om anordnande under år 1897 af en allmän industri- och konstutställning i Stockholm	9,539: 75
tryckningskostnader, på grund af kongl. brefvet den 14 juni 1895, för en, till följd af Riksdagens framställning i skrifvelse den 13 maj 1891, utarbetad förteckning öfver de sedan år 1809 utgifna komitébetänkanden jemte	

 Transport kronor 56,686: 13

	Transport kronor	56,686: 13
öfver desamma af embetsverken och myndigheter afgifna utlåtan den	„	4,276: 30
resekostnads- och traktamentsersättning samt arfvoden m. m., enligt kongl. brefvet den 7 februari 1896, till de af Kongl. Maj:t den 7 juni 1895 utsedde komiterade, för underhandlingar om inköp för statens räkning af Göteborg—Hallands, Mellersta Hallands och Malmö—Billesholms jernvägar, samt komiterades sekreterare.....	„	1,652: 77
till statistiska centralbyrån, på grund af kongl. brefvet den 7 februari 1896, för betäckande af kostnader för officiella statistiska trycket år 1895, utöfver därför å stat anvisade medel, utanordnade.....	„	8,329: 97
resekostnads- och traktamentsersättning till ordföranden och ledamöterna i den af Kongl. Maj:t den 2 juni 1893 tillsatta komité för afgifvande af förslag till ny instruktion för jernvägsstyrelsen m. m., ersättning till komiténs ordförande för mistade tjänstgöringspenningar m. m., arvode till komiténs sekreterare samt till bestridande af löpande utgifter för komitén, utöfver hvad förut anmälts till ersättande	„	3,603: 67
resekostnads- och traktamentsersättning samt arvoden åt den af Kongl. Maj:t den 9 augusti 1894 tillsatta komité för utredning, huruvida landt- och sjöförsvarsdepartementen må kunna och bära till ett departement förenas, arvode till komiténs sekreterare, till bestridande af åtskilliga med komiténs verksamhet förenade utgifter, samt för tryckning af komiténs betänkande, utöfver hvad förut anmälts till ersättande.....	„	5,368: 96
understödsmedel, som, på grund af kongl. brefvet den 6 december 1895, utbetalts till brandskadade i staden Mariestad	„	2,729: 25
	Summa kronor	82,647: 05.

Med iakttagande af grundsatsen om anslags bestämmande till jemntal af kronor och för jemnande af hufvudtitelns slutsumma, har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, till betäckande af ofvan omförmälda, af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, anvisa ett anslag af 82,700 kronor.

Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Diverse anslag.

38:o) I statsverkspropositionen har vidare anmärkts, att Kongl. Maj:t genom särskild proposition till Riksdagen gjort framställning om anslag till reseunderstöd åt arbetare för besökande af 1897 års allmänna konst- och industriutställning i Stockholm.

Ang. anslag till understöd åt arbetare för besök vid 1897 års allmänna konst- och industriutställning i Stockholm.

[47.]

Med afseende å denna proposition har, efter det utskottet i anledning af densamma afgifvit särskildt utlåtande (n:o 11), Riksdagen redan fattat beslut och dervid bifallit Kongl. Maj:ts ifrågakarande framställning; hvilket skolat här

antecknas.

39:o) I en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 118) har herr C. G. Thor föreslagit, att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställa, det Kongl. Maj:t ville utse och till konferensen i Brüssel innevarande år rörande arbetarehemsfrågan sända två ombud, samt att Riksdagen till bestridande af kostnaderna härför måtte bevilja ett förslagsanslag af 2,000 kronor.

Ang. förslag om sändande af ombud till en konferens i Brüssel rörande arbetarehemsfrågan.

I förevarande motion, till hvars innehåll i öfrigt utskottet tillåter sig hänvisa, har motionären, med förmälan att till svenska regeringen ingått inbjudning att sända ombud till ofvanberörda konferens, vidare meddelat, att konferensen komme att sysselsätta sig med följande frågor:

- 1) På hvilket sätt skall man bäst skaffa arbetarne egna bostäder?
- 2) Böra offentliga myndigheter och institutioner befatta sig med lösningen af arbetarehemsfrågan?
- 3) Hvad kan på lagstiftningens väg uträttas för att skaffa arbetarne egna jordlotter och billiga hus?
- 4) På hvilket sätt skola bolag eller föreningar för byggande af arbetarebostäder åstadkomma nödiga penningmedel till sin byggnadsverksamhet?
- 5) När bör arbetarnes eganderätt till hus och jord erkännas — vid första eller sista afbetalningen?

Då det ej med säkerhet kunde förutsättas, att någon person funnes, som i önskelig grad vore hemmastadd på båda dessa områden, har motionären ansett nödigt, att två ombud sändes till denna konferens, ett, som hade att specielt egna sig åt frågan ur stadssynpunkt, och det andra ur landssynpunkt.

De ämnen, som, enligt hvad ofvan meddelats, komma att vid ifrågakarande konferens behandlas, äro visserligen af stor betydelse för lösningen

af viktiga samhällsfrågor och sålunda äfven för vårt land af intresse; men då, såsom motionären upplyst, frågan om Sveriges deltagande i denna konferens är föremål för pröfning af Kongl. Maj:t, som icke genom saknad af därför disponibla medel lärer vara förhindrad att afsända ombud för deltagande i berörda förhandlingar, har utskottet icke ansett förhållandena påkalla någon Riksdagens åtgärd i det föreslagna syftet.

Utskottet hemställer alltså,

att herr Thors förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Öfver Kongl. Maj:ts under sjetten hufvudtiteln gjorda förslag om anvisande på extra stat för år 1898 af medel till *vägars anläggning och förbättring*, till *bro- och hamnbyggnader m. m.* samt till *frostminskningsföretag* har utskottet i sitt utlåtande n:o 23 afgifvit yttrande.

Beträffande Kongl. Maj:ts äfven under sjetten hufvudtiteln framställda förslag om anvisande af medel dels till utförande af *nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägstrafik*, dels till *kompletteringsarbeten å vestkustbanan*, dels till anskaffande af *ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jernvägar*, dels till *upprepning af en segelränna genom Kalmar sund*, och dels till *ombyggnad och förbättring af Vaddö kanal* kommer utskottet att framdeles under Riksdagens lopp afgifva utlåtande.

Stockholm den 19 februari 1897.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservationer:

vid punkten 8:o (angående fiskerinäringens understöd)

1:o mom. a (angående löneförhöjning för förste fiskeriassistenten):

af herrar vice talmannen A. P. Danielson, H. Andersson, C. Persson, P. Pehrson, O. Erickson, K. A. Kihlberg, J. A. Sjö och P. Ersson, hvilka yrkat, att utskottet måtte hemställa,

att Kongl. Maj:ts förslag om förhöjning i lönen för förste fiskeriassistenten icke måtte af Riksdagen bifallas;

af herrar *S. G. von Friesen, I. Månsson, P. G. Näslund och F. O. Larsson*, hvilka yrkat att utskottet måtte hemställa,

att Riksdagen måtte medgifva, att förste fiskeriassistentens lön för tiden från och med år 1898 bestämmes till 2,500 kronor och att lönen sedan, efter innehafvarens af sådan befattning väl vitsordade tjänstgöring under en tid af fem år, räknad från och med året näst efter det, då han blifvit antagen, ökas med 500 kronor och efter tio års enahanda tjänstgöring med ytterligare 500 kronor, med rätt derjemte för nuvarande innehafvaren af befattningen, förste fiskeriassistenten Filip Trybom att, i händelse han fortfarande kommer att vid densamma kvarstå, få, efter det lönen blifvit sålunda förhöjd, i afseende å ålders-tilläggs åtnjutande tillgodoräkna sig den tid, han såsom förste fiskeriassistent tjänstgjort;

1:o mom. b (angående anslaget till fiskerinäringens understöd):
af herrar vice talmannen *A. P. Danielson, H. Andersson, C. Persson, P. Pehrson, O. Erickson, K. A. Kihlberg, J. A. Sjö och P. Ersson*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att anslaget till fiskerinäringens understöd måtte i riksstaten för år 1898 uppföras med oförändradt belopp af 35,000 kronor;

af herrar *S. G. von Friesen, I. Månsson, P. G. Näslund och F. O. Larsson*, hvilka ansett att utskottet bort hemställa,

att anslaget till fiskerinäringens understöd måtte höjas från 35,000 kronor till 35,500 kronor, eller med 500 kronor;

2:o (angående herr *A. V. Ljungmans* motion n:o 136 i fråga om fiskerinäringen):

af herrar *H. Andersson* och *S. G. von Friesen*, hvilka yrkat

dels med afseende å motiveringen,
att i densamma bort framhållas, att de af motionären åsyftade hydrografiska undersökningar, hvilkas betydelse utskottet icke vill underkänna, likväl icke äro af den *direkta* nytta för fiskerinäringen, att de böra understödjas genom sjetta hufvudtitelns anslag till fiskerinäringens understöd,

dels ock att utskottet skulle hemställa,

att Riksdagen, med anledning af herr Ljungmans motion, måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om vidtagande af nödiga åtgärder för åvägbringande af en tidsenlig representativ administration af hafsfiskenäringen i Göteborgs och Bohus län;

jemväl vid *punkten 8:o*:

af herr *H. P. P. Tamm* mot vissa delar af motiveringen;

vid *punkten 22:o* (angående anslag till mejeriinstitutet vid Alnarp):

af herrar *Chr. Lundberg*, friherre *F. W. von Otter*, *H. P. P. Tamm*, *A. G. L. Billing*, *N. Fosser*, *I. Wijk*, *K. Bohnstedt*, *I. Kerfstedt*, grefve *Ph. Klingspor*, friherre *J. T. Gripenstedt*, *C. U. S. Lybeck* och *Th. Nyström*, hvilka yrkat att utskottet måtte hemställa,

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning, måtte, för uppehållande af undervisningen vid mejeriinstitutet vid Alnarp, på extra stat för år 1898 anvisa ett anslag af 10,000 kronor;

af herrar *H. Andersson* och *P. Ersson*, hvilka yrkat, att utskottet måtte hemställa,

att Kongl. Maj:ts framställning måtte på det sätt bifallas, att Riksdagen, för uppehållande af undervisningen vid mejeriinstitutet vid Alnarp, på extra stat för år 1898 anvisade ett anslag af 8,500 kronor, deraf 500 kronor till förhöjning i det till laboratorie- och försökskostnader utgående belopp.

Herrar *G. D. R. Tornerhjelm* och *F. E. Pettersson* hafva begärt få antecknad, att de icke deltagit i denna hufvudtitels behandling inom utskottet.

Litt. A.

Litt. A.

riksstatens Sjette hufvudtitel.

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag.				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
departementet.									
		6,500	—	—	—	—	—	6,500	—
		36,000	—	—	—	—	—	36,000	—
		17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
		78,700	—	—	—	—	—	78,700	—
		64,600	—	—	—	—	—	64,600	—
		33,000	—	—	—	—	—	33,000	—
	28,400: —								
	1,500: —								
atsersättningar	12,200: —								
	17,300: —								
	1,000: —								
statistik	1,000: —	33,000: —							
				61,400	—	—	—	61,400	—
				87,200	—	—	—	87,200	—
				178,600	—	—	—	178,600	—
				87,422	—	—	—	87,422	—
anslag). Nuvarande belopp	2,681,383: —								
förändrad beräkning af ett boställes af-	3,615: —								
		2,684,998	—	—	—	—	—	2,684,998	—
reservationsanslag till expenser för allmänna arbeten									
nor). Nuvarande belopp	135,700: —								
med	5,000: —	140,700	—	—	—	—	—	140,700	—
byggnadsstaten (deraf två särskilda reservationsanslag, arbeten och ett å 35,000 kronor till vägundersökningar).									
		28,800	—	—	—	—	—	28,800	—
		239,000	—	—	—	—	—	239,000	—
Trpt	3,743,920	—	—	—	—	—	—	3,743,920	—

1897 års riksstat anslår:								
Anvisning i kontant.	Indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag.						Summa.	
	Friheter.		Ersättningar.					
Krouor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
Trpt 3,735,305	—	—	—	—	—	3,735,305	—	
10,847	—	6,635	—	1,664	—	19,146	—	Gästgifvares friheter. Nuvarande anvisning i kontant
250,000	—	—	—	—	—	250,000	—	<i>Minskas</i> med
354	—	25	—	—	—	379	—	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>
600,000	—	—	—	—	—	600,000	—	Färjor och färjekarlar
S:gr 4,596,506	—	6,660	—	1,664	—	4,604,830	—	Bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i> ...
Jordbruket, handeln								
<i>Reservations-</i>								
12,000	—	—	—	—	—	12,000	—	Vägar och kommunikationer.....
190,400	—	—	—	—	—	190,400	—	Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmanna- understöd åt landtmannaskolor)
49,500	—	—	—	—	—	49,500	—	Landtbruksingenjörer och deras biträden
111,500	—	—	—	—	—	111,500	—	Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmanna- <i>Tillkommer:</i> till landtbruksakademien för beredande från 8:e hufvudtiteln)
48,500	—	—	—	—	—	48,500	—	höjning af anslaget till understödjande
73,500	—	—	—	—	—	73,500	—	Länsveterinärer
11,500	—	—	—	—	—	11,500	—	Befrämjande i allmänhet af slöjderna
8,700	—	—	—	—	—	8,700	—	Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart.....
35,000	—	—	—	—	—	35,000	—	Befrämjande i allmänhet af bergsbruket
								Fiskerinäringens understöd. Nuvarande belopp.....
								<i>Ökas</i> med
S:gr 540,600	—	—	—	—	—	540,600	—	
Trpt 5,137,106	—	6,660	—	1,664	—	5,145,430	—	

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på <i>förslag</i> .				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
	Transport	3,743,920	—	—	—	—	—	3,743,920	—
 10,847: —	•							
 182: —	10,665	—	6,635	—	1,664	—	18,964	—
	250,000	—	—	—	—	—	250,000	—
	354	—	25	—	—	—	379	—
	600,000	—	—	—	—	—	600,000	—
	S:gr	4,604,939	—	6,660	—	1,664	—	4,613,263	—
och näringarne.									
<i>anslag.</i>									
	12,000	—	—	—	—	—	12,000	—
	närings (deraf ett <i>förslagsanslag</i> å 15,000 kronor till	190,400	—	—	—	—	—	190,400	—
	49,500	—	—	—	—	—	49,500	—
	närings. Nuvarande belopp 111,500: —								
	af lokal för dess samlingar (öfverflyttadt	• 4,000: —							
	25,000: —							
	utaf premiering af nötboskap.....	140,500	—	—	—	—	—	140,500	—
	48,500	—	—	—	—	—	48,500	—
	73,500	—	—	—	—	—	73,500	—
	11,500	—	—	—	—	—	11,500	—
	8,700	—	—	—	—	—	8,700	—
 35,000: —								
 1,000: —	36,000	—	—	—	—	—	36,000	—
	S:gr	570,600	—	—	—	—	—	570,600	—
	Trpt	5,175,539	—	6,660	—	1,664	—	5,183,863	—

1897 års riksstat anslår:									
Anvisning i kontant.	Indelning och dermed jemförlig anvisning, på <i>förslag</i> .						Summa.		
	Friheter.		Ersättningar.						
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.		
Trpt	5,137,106	—	6,660	—	1,664	—	5,145,430	—	
									<i>Diver</i>
	63,000	—	—	—	—	—	63,000	—	Skiften och afvittringar, <i>reservationsanslag</i>
	50,000	—	—	—	—	—	50,000	—	Utflyttningshjälp efter skiften, <i>förslagsanslag</i>
	4,500	—	—	—	—	—	4,500	—	Odlingshjälp för krononybyggare, <i>förslagsanslag</i>
	2,700	—	—	—	4,567	—	7,267	—	Jordförluster genom kanal- och väganläggningar, <i>för-</i>
	108,550	—	1,070	—	—	—	109,620	—	Hästafulvns förbättrande, <i>reservationsanslag</i> (deraf sär-
	30,000	—	—	—	—	—	30,000	—	Till förekommande och hämmande af smittosamm
	15,850	—	—	—	—	—	15,850	—	Karantänsinrättningen på Käsö, <i>förslagsanslag</i> ,
	43,000	—	—	—	—	—	43,000	—	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>
	219,893	—	—	—	—	—	219,893	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i> .
									<i>Minskas med</i>
	12,000	—	—	—	—	—	12,000	—	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>
S:gr	549,493	—	1,070	—	4,567	—	555,130	—	
S:a	5,686,599	—	7,730	—	6,231	—	5,700,560	—	

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på <i>förslag</i> .				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
<i>anslag.</i>	Transport	5,175,539	—	6,660	—	1,664	—	5,183,863	—
.....		63,000	—	—	—	—	—	63,000	—
.....		50,000	—	—	—	—	—	50,000	—
.....		4,500	—	—	—	—	—	4,500	—
<i>slagsanslag</i>		2,700	—	—	—	4,567	—	7,267	—
skildt 50,000 kronor till prisbelöningar för hästar)		108,550	—	1,070	—	—	—	109,620	—
sjukdomar bland husdjuren, <i>förslagsanslag</i>		30,000	—	—	—	—	—	30,000	—
.....		15,850	—	—	—	—	—	15,850	—
.....		43,000	—	—	—	—	—	43,000	—
Nuvarande belopp	219,893: —								
.....	193: —	219,700	—	—	—	—	—	219,700	—
.....		12,000	—	—	—	—	—	12,000	—
	S:gr	549,300	—	1,070	—	4,567	—	554,937	—
	Summa	5,724,839	—	7,730	—	6,231	—	5,738,800	—

Bil. Litt. B.

**Extra ordinarie anslagen under riksstatens S j e t t e
hufvudtitel.**

	Kronor.	ö.
Civildepartementet.		
<i>Civildepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli:</i>		
För handhafvande af kontroll & försäkringsanstalterna	4,500	—
<i>Kommerskollegium:</i>		
Till utarbetande af näringsstatistik	6,200:	—
För anställande af arbetsstatistiska undersökningar	10,000:	—
	16,200	—
<i>Öfverståthållareembetet:</i>		
Till utgifvande af "Polisunderrättelser"	15,000	—
<i>Landsstaterna i länen:</i>		
Till afföning m. m. åt särskild polisstyrka på landet	65,000:	—
” ersättning för juridiskt biträde åt de svenska lapparne i Norge samt till lappfogdar och lappförmän	13,000:	—
	78,000	—
<i>Väg- och vattenbyggnadsstaten:</i>		
Till undersökningar af mindre hamnar och farleder äfvensom till upp- rättande af planer till anläggning eller ombyggnad af broar, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.....	5,000	—
<i>Vägunderhållet på landet:</i>		
För bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, <i>förslagsanslag</i>	50,000	—
Transport	168,700	—

	Kronor.	ö.
Transport	168,700	—
<i>Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanäringar:</i>		
Till aflönningar och öfriga utgifter vid Ultuna landtbruksinstitut.....	29,000:	—
För uppehållande af undervisningen vid mejeriinstitutet vid Alnarp.....	8,000:	—
		37,000
<i>Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar:</i>		
Bidrag till bestridande af kostnaderna för allmänna landtbruksmöten	7,500:	—
Till prisbelöningar vid allmänna landtbruksmöten för husdjur, redskap, maskiner m. m.....	12,500:	—
Bidrag till underhåll af sju kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof	28,000:	—
Bidrag till underhåll af en för öfre Norrland afsedd kemisk-växtbiologisk anstalt inom Norrbottens län	5,000:	—
Till understöd åt frökontrollanstalter	10,000:	—
” utbildande af en elev i boskapskötsel och mejerihushållning	1,000:	—
” understöd åt svenska mosskulturföreningen	13,500:	—
För de geologiska undersökningarna	95,500:	—
		173,000
<i>Befrämjande i allmänhet af slöjderna:</i>		
Till anställande af en andre instruktör i husslöjd och personligt ålders-tillägg till andre instruktören Jonas Wallander	2,500:	—
Bidrag till upprätthållande af väfskolan i Borås och till aflönande af en andre lärare vid samma skola.....	4,800:	—
		7,300
<i>Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart:</i>		
Till understöd åt Göteborgs handelsinstitut och Frans Schartaus praktiska handelsinstitut i Stockholm.....	15,000:	—
” befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar.....	15,000:	—
” handelsstipendier.....	10,000:	—
		40,000
<i>Befrämjande i allmänhet af bergsbruket:</i>		
Till bergsskolorna i Filipstad och Falun		14,000
Transport	440,000	—

	Kronor.	ö.
Transport	440,000	—
<i>Fiskerinäringens understöd:</i>		
Bidrag till belöningar för dödande af sjelar	5,000	—
<i>Fabriksinspektion:</i>		
För anordnande af fabriksinspektion	30,000	—
<i>Diverse anslag:</i>		
Till ersättning för af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter	82,700	—
Summa	557,700	—

Anm. Rörande öfriga af Kongl. Maj:t föreslagna extra anslag under Sjette hufvudtiteln, nemligen till vägars anläggning och förbättring m. m., till nya byggnader m. m. vid statens jernvägstrafik, till upprensning af en segelränna genom Kalmar sund, till ombyggnad af Väddö kanal och till understöd åt arbetare för besök vid 1897 års konst- och industriutställning, äfvensom extra anslag utom hufvudtitlarne till kompletteringsarbeten å Vestkustbanan och till ny rörlig materiel vid statens jernvägar, har utskottet antingen redan afgifvit eller kommer att afgifva särskilda utlåtanden.